

**GORZOWSKIE
WIADOMOŚCI
KOŚCIELNE**

**ORGAN URZĘDOWY
KURII BISKUPIEJ
GORZÓW 1958
MARZEC**

GORZOWSKIE WIADOMOŚCI KOŚCIELNE

ORGAN URZĘDOWY KURII BISKUPIEJ

GORZÓW – MARZEC 1958

NR 3

600-9406/3

1.

ENCYKLIKA JEGO ŚWIĄTOBLIWOŚCI PIUSA XII PAPIEŻA W SETNĄ ROCZNICĘ OBJAWIENIA SIĘ NIEPOKALANEJ DZIEWICY MARYI W LOURDES

Część II¹⁾

Te pouczenia, będące wiernym echem orędzia ewangelicznego, uwypuklają w przejmujący sposób kontrast, występujący pomiędzy sądami Bożymi a prózną mądrością tego świata. W społeczeństwie, które bynajmniej nie uświadamia sobie toczącego je zła i które osłania swe nędze i swe bezprawia pozorami błyskotliwych i beztróskich zdobyczy, Niepokalana Dziewica nigdy zmazą grzechu nie dotknięta objawia się niewinnemu dziewczęciu. Z macierzyńskim współczuciem obejmuje wzrokiem ten świat, odkupiony krwią Jej Syna, gdzie niestety każdego dnia grzech wyrządza tak liczne spustoszenia, i trzykrotnie rzuca swe usilne wezwanie: „Pokuty, pokuty, pokuty”! Domaga się jednocześnie wymownego zachowania się: „Ucałuj ziemię w duchu pokuty za grzeszników”. A z gestem tym należy połączyć prośbę: „Proście Boga za grzesznikami”. I podobnie jak za czasów Jana Chrzciciela, podobnie jak na początku działalności Jezusa, taki sam silny i stanowczy nakaz wytycza ludziom drogę powrotu do Boga: „Czyńcie pokutę”!²⁾ Któż ośmieliłby się powiedzieć, że to wezwanie do nawrócenia serca straciło za dni naszych na aktualności?

Czyż jednak mogłaby Matka Boża przyjść do swych dzieci, jeśli nie była zwiastunką przebaczenia i nadziei? I oto woda płynie u Jej stóp: „Omnes sitientes, venite ad aquas, et haurietis salutem a Domino”.³⁾ Do tego źródła, do którego Bernadeta poszła posłusznie jako pierwsza obmyć się i napić, napływać będą wszystkie nędze duszy i ciała. „Udałem się tam, obmyłem się i przejrzałem”,⁴⁾ będzie mógł odpowiedzieć wdzięczny piel-

¹⁾ Część I jest przeznaczona dla Francji.

²⁾ Mt III, 2; IV, 17.

³⁾ Oficjum na święto Objaw., 1 Respons. III nokt.

⁴⁾ Jan IX, 11.

warunkami potężny napływ tłumów, przewidziany na rok 1958 do Lourdes, przyniesie — według zamierzeń samej Dziewicy Niepokalanej — owoce zbawienia tak konieczne dla współczesnej ludzkości.

Atoli osobiste nawrócenie pielgrzyma, jakkolwiek jest sprawą pierwszorzędną wartości, nie może tu wystarczyć. Drodzy Synowie i Czcigodni Bracia, napominamy Was w tym Roku Jubileuszowym, byście wśród wiernych pieczy Waszej powierzonych wzbudzili zbiorowy wysiłek chrześcijańskiej odnowy społeczeństwa, odpowiadając w ten sposób na wezwanie Maryi. „Oby zaślepione umysły... oświecone zostały światłem prawdy i sprawiedliwości — nawoływał już niegdyś w czasie maryjnych Świąt Roku Jubileuszowego Pius XI — oby ci, którzy grzęzną w błędzie zostali sprowadzeni na właściwą drogę, oby sprawiedliwa swoboda została wszędzie Kościołowi przyznana, a okres zgody i prawdziwej pomyślności zapanował nad wszystkimi narodami”.⁷⁾

Otóż świat, który za dni naszych daje wiele słusznych powodów do dumy i nadziei, odczuwa również silną pokusę materializmu, na którą Poprzednicy Nasi i My sami często zwracaliśmy uwagę... Sroży się on również na skutek żądzy złota, której spustoszenia szerzą się w miarę rosnących przedsięwzięć współczesnych i która niestety narzuca tak wiele ograniczeń, ciężających na życiu narodów; przejawia się on w kulcie ciała, w nadmiernej pogoni za komfortem i w ucieczce od wszelkiej surowości życia; narzuca on pogardę dla życia ludzkiego, nawet tego, które się niszczy, zanim ujrzało światło dzienne; przejawia się on w niepohamowanej pogoni za przyjemnością, która w bezwstydnym sposobie wystawia się na widok i nawet usiłuje przez lektury i widowiska uwodzić czyste jeszcze dusze; przejawia się on w obojętności wobec bliźniego, w egoizmie, który wyniszcza bliźniego, w krzywdzie, która pozbawia bliźniego należnych mu praw — słowem, w takim poglądzie na życie, który na wszystko patrzy pod kątem wyłącznie materialnego dobrobytu i ziemskich zadowoleń. „Duszo moja, mówił pewien bogacz, masz wiele dóbr złożonych na wiele lat; odpocznijże, jedz, pij, używaj. Ale Bóg rzekł doń: Szaleńcze, tej nocy zażądają duszy twej od ciebie”.⁸⁾

Do społeczeństwa, które w życiu publicznym zaprzecza często najwyższemu prawom Boga, i które by kosztem duszy chciało

⁷⁾ List z dn. 10. I. 1935. A. A. S. XXVII 1935, str. 7.

⁸⁾ Łk XII, 19.

pozyskać świat⁹⁾: zdążając w ten sposób do zguby, Dziewica-Matka zwróciła się jakby z okrzykiem alarmu. Posłuszni Jej wezwaniu niech kapłani odważą się bez obawy głosić wszystkim wielkie prawdy zbawienia. Trwałe odrodzenie można w istocie rzeczy oprzeć jedynie na niezłomnych zasadach wiary, a urabianie sumienia ludu chrześcijańskiego jest obowiązkiem kapłanów. Podobnie jak Niepokalana, litująca się nad naszymi nędzami, lecz przenikliwie dostrzegająca nasze rzeczywiste potrzeby, przychodzi do ludzi, aby przypomnieć im o konieczności istotnych i poważnych zabiegów o religijne nawrócenie się, szafarze Słowa Bożego powinni z nadprzyrodzoną odwagą wskazywać duszom drogę, która prowadzi do żywota.¹⁰⁾ Uczynią to nie zapominając o duchu słodyczy i cierpliwości, na jaki się w swej pracy powołują,¹¹⁾ nie ukrywając jednak wymagań ewangelicznych. W szkole Maryi nauczą się po to jedynie żyć, by dawać światu Chrystusa, a jeśli tego zajdzie potrzeba, będą umieli z wiarą oczekiwać godziny Jezusowej i trwać u stóp krzyża.

Razem z kapłanami wierni powinni współpracować w tym wysiłku odrodzenia tam, gdzie każdego Opatrzność postawiła, któż bowiem nie mógłby dla sprawy Bożej czegoś więcej niż dotychczas uczynić? Myśl Nasza zwraca się naprzód ku rzeszy dusz Bogu poświęconych, które oddają się w Kościele niezliczonym dziełom dobroczynności. Śluby zakonne zobowiązują ich więcej niż innych do zwycięskiej walki pod egidą Maryi przeciwko rozpanoszeniu się na świecie nieumiarkowanych żądź swobody, bogactwa i zabawy; niechże owe dusze na wezwanie Niepokalanej przeciwstawiają się naporowi zła skuteczną bronią modlitwy, pokuty, oraz triumfami miłości. Myśl Nasza wybiega również ku rodzinom chrześcijańskim, zaklinając je, by trwały w wierności ich niczym nie zastąpionemu posłannictwu w społeczeństwie. Niechże poświęcą się w tym roku jubileuszowym Niepokalanemu Sercu Maryi! Ten akt pobożności stanie się dla małżonków cenną pomocą duchową w praktykowaniu obowiązków czystości i wierności małżeńskiej; zachowa on w czystości atmosferę rodzinnego ogniska, w której wzrastają dzieci, co więcej uczyni z rodziny, ożywionej maryjną pobożnością, żywą kółką odrodzenia społecznego i apostołskiego ducha. Zapewne i poza kołem rodzinnym stosunki zawodowe i obywatelskie otwie-

⁹⁾ Mk VIII, 36.

¹⁰⁾ Por. Mt VII, 14.

¹¹⁾ Por. Mt VII, 14.

rają przed chrześcijanami, gorliwymi w pracy nad odrodzeniem społeczeństwa, szerokie pole działania. Zgromadzeni u stóp Dziewicy, posłuszni Jej napomnieniom, zwróć naprzód sami na siebie wymagające spojrzenie i starać się będą wytepić we własnym sercu fałszywe mniemania i samolubne odruchy, lękając się zakłamanej ku Bogu miłości, która nie przejawiałaby się w czynnej dobroci, okazywanej swym braciom.¹²⁾ Wyznawcy Chrystusowi wszystkich klas społecznych i narodowości będą dążyli do spotkania się w duchu prawdy i miłości w celu wyplenienia wzajemnych nieporozumień i podejrzliwości. Jeśli jednak prawdą jest, jak to Nasi Poprzednicy i My sami z naciskiem podkreślaliśmy, że sprawa pokoju jest w człowieku naprzód sprawą moralną, bez odmiany i oczyszczenia serc żadna reforma nie jest owocną, żaden układ trwałym. W tym roku jubileuszowym Dziewica z Lourdes przypomina to wszystkim ludziom.

A jeśli w swej troskliwości Maryja pochyła się z szczególną miłością nad niektórymi ze swych dzieci, czyż nie chodzi tu, Drodzy Synowie i Czcigodni Bracia, o maluczkie, ubogich i chorych, których Jezus tak bardzo umiłował? „Pójdźcie do Mnie wszyscy, którzy pracujecie i obciążeni jesteście, a Ja was ochłodzę” — zdaje się wraz z Boskim Swym Synem mówić:¹³⁾ Idźcie do Niej wy wszyscy, których wyniszcza nędza materialna, bezbronni wobec nieubłaganej surowości życia i obojętności ludzkiej; idźcie do Niej drodzy chorzy i słabi, których w Lourdes przyjmuje się z szczególną czcią jako cierpiące członki Pana Naszego — idźcie do Niej i uzyskajcie pokój serca, siłę do podążania obowiązkom dnia powszedniego i radość ze złożonej ofiary. Niepokalana Dziewica, która zna tajemne drogi łaski w duszach i cichą pracę nadprzyrodzonego zaczynu świata, wie jaka w oczach Bożych jest cena waszych cierpień, złączonych z cierpieniami Zbawiciela. I one mogą się przemożnie przyczynić — nie wątpimy o tym — do chrześcijańskiego odrodzenia społeczeństwa, o co prosimy Boga za potężną przyczyną Jego Matki. Oby na dźwięk modlitwy chorych, maluczkie i wszystkich pielgrzymów z Lourdes Maryja zwróciła również macierzyńskie swe wejrzenie na tych, którzy mieszkają jeszcze zdala od jedynej owczarni Kościoła, by sprowadzić ich do jedności. Oby przeniosła swe wejrzenie na tych także, którzy szukają i odczuwają pragnienie prawdy, oby zaprowadziła ich do źródła wód żywych! Niech wreszcie wzrokiem swym obejmie niezmierzone konty-

¹²⁾ Por. 1 Jan IV, 20.

¹³⁾ Por. Mt XI, 28.

nenty i szerokie krainy, gdzie niestety jeszcze tak mało się zna Chrystusa i tak mało kocha, niech uzyska dla Kościoła, by zawsze młody, święty i apostołski cieszył się swobodą i radością pełnienia wszędzie tego, czego ludzie od niego oczekują.

„Czy zechciałabyś przyjść...” odezwała się do Bernadety Święta Dziewica. To skromne, niezmuszające zaproszenie, skierowane do serca i delikatnie zachęcające do dobrowolnej, wspaniałomyślnej odpowiedzi, kieruje znów Matka Boża do swych synów Francji i świata. Nie narzucając się nalega, by dokonali poprawy samych siebie oraz by z wszystkich sił pracowali nad zbawieniem świata. Chrześcijanie nie pozostaną głusi na to wezwanie; pójdą do Maryi. Każdemu z nich pragnęlibyśmy na zakończenie tej Naszej Encykliki powiedzieć z św. Bernardem „In periculis, in angustiiis, in rebus dubiis Mariam cogita, Mariam invoca... Ipsam sequens, non devias; ipsam cogitans, non erras; ipsa tenente, non corruis; ipsa protegente, non metuis; ipsa duce, non fatigaris; ipsa propitia, pervenis...”¹⁴⁾

Wyrażamy nadzieję, Drodzy Synowie i Czcigodni Bracia, że Maryja wysłucha waszą i Naszą prośbę. Błagamy Ją o to w to święto Nawiedzenia, nadające się do czczenia Tej, która raczyła przed stu laty nawiedzić Francję. Zapraszając was do śpiewania Bogu wraz z Dziewicą Niepokalaną Magnificat waszej wdzięczności, wypraszamy dla Nas i waszych wiernych, dla sanktuarium w Lourdes i jego pielgrzymów, dla tych wszystkich, na których spoczywa odpowiedzialność urzędzenia uroczystości Stulecia, obfity źródło łask, a jako rękojmię tego udzielamy wam z całego serca w duchu naszej trwałej i ojcowskiej życzliwości — Apostolskiego Błogosławieństwa.

Dane w Rzymie u św. Piotra w uroczystość Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny, dnia 2 lipca 1957 r., Pontyfikatu Naszego roku dziewiętnastego.

Pius Papież XII.

Textus versio divulgatur

† Ceslaus

Episcopus Kielcensis

(sucha pieczęć)

Kielciis, die 2 Decembris 1957.

¹⁴⁾ Hom. II Super Missus est, PL 183, 70—71.

2.

MODLITWA

do Najświętszej Maryi Dziewicy Niepokalanej z Lourdes,
ulożona przez Papieża Piusa XII

Posłuszni wezwaniu Twego matczynego głosu, o Niepokalana Panno z Lourdes, biegniemy do Twych stóp w tej skromnej grocie, gdzie raczyłaś się objawić, by wskazać zbłąkanym drogę modlitwy i pokuty, a doświadczonych przez nieszczęścia obdarzyć łaskami i cudami Twojej wszechmocnej dobroci.

Przyjmij, o Królowo miłosierdzia, pochwalne pieśni i błagalne prośby, które z ufnością zanoszą do Ciebie ludy i narody.

O przeczyste Objawienie Niebios, światłem wiary wypędź ciemności błędów z umysłów naszych! O mistyczny Ogródzie Różany, niebieską wonią Nadziei wesprzyj dusze nasze przytłoczone zniechęceniem! O Zdroju niewyczerpanej ożywczej wody, oschłe nasze serca ożyw strumieniami Miłości Bożej!

Spraw, byśmy wszyscy, synowie Twoi, doznawszy przez Ciebie pokrzepienia w smutkach, opieki w niebezpieczeństwach, oparcia w walkach, tak miłowali słodkiego Twego Jezusa i tak dobrze Mu służyli, byśmy mogli dostąpić radości wiecznej u stóp Twego tronu w niebie. Amen.

Dnia 10 maja 1957 r. Ojciec św. Pius XII udzielił za odmówienie powyższej modlitwy odpustu 3 lat wszystkim wiernym, którzy ją odmówią w stanie łaski lub przynajmniej po wzbudzeniu żalu za grzechy.

3.

ODMAWIANIE RÓŻAŃCA W ŚWIETLE ZALECEŃ STOLICY APOSTOLSKIEJ

Leon XIII napomina i zachęca wiernych i duchowieństwo, ażeby w każdy dzień świąteczny w kościołach parafialnych, nawet w tych, w których nie ma kanonicznie zaprowadzonego bractwa różańcowego, odmawiano przynajmniej trzecią część różańca św. — Breve „Salutaris ille” 24 grudnia 1883 r.

Ażeby w kościołach, gdzie jest bractwo zaprowadzone, usilnie starali się rządcy kościoła, aby jeśli to możliwe, codziennie lub jak najczęściej, zwłaszcza w uroczystości N.M.P. przed ołtarzem tegoż bractwa publicznie odmawiano Różaniec św. — Constitutio „Ubi primum” XIII, 1898 r.

Ażeby we wszystkich kościołach katedralnych na całym świecie codziennie odmawiano Różaniec św. — Breve „Salutaris ille” 24 grudnia 1883 r.

ODPUST ZA ODMAWIANIE RÓŻAŃCA ŚW. W RODZINACH

(A.A.S. 46, 552)

DEKRET

Jego Świątobliwość z Bożej Opatrzności Papież Pius XII na posłuchaniu udzielonym niżej podpisanemu Kardynałowi Penitencjarzowi Więszemu dnia 11 października 1954 r., przyjąwszy prośby niektórych Biskupów, — „ażebv życie rodzinne niezłomną wiarą jaśniało”¹⁾, oprócz już udzielonego cząstkowego odpustu 10-ciu lat jeden raz każdego dnia i zupełnego w miesiącu zyskiwanego za odmówienie w rodzinie Różańca N.M.P.²⁾, raczył łaskawie udzielić dla dobra wiernych, którzy trzecią część Różańca NMP w rodzinie przez tydzień codziennie odmówią, odpustu zupełnego, który mogą uzyskać w którąkolwiek sobotę i oprócz tego w dwa inne dni tygodnia, a ponadto w poszczególne święta NMP, które się znajdują w powszechnym kalendarzu³⁾, byleby należycie wyspowiadani przyjęli Komunię św. Bez względu na jakiegokolwiek przeciwne zarządzenia.

(—) Kard. Canali, Penitencjarz Więszy

(—) S. Luizo, Regens

ODPUST DLA NOSZĄCYCH RÓŻANIEC

(A.A.S. 45, 311)

DEKRET

Jego Świątobliwość z Bożej Opatrzności Papież Pius XII na posłuchaniu udzielonym niżej podpisanemu Kardynałowi Penitencjarzowi Więszemu, dnia 12 marca br. dla coraz większego pomnożenia czci dla Najśw. Maryi Panny, łaskawie udzielić raczył odpustu 500 dni, który mogą uzyskać raz dziennie ci wierni, którzy Różaniec Maryjny, należycie poświęcony, na sobie

¹⁾ Encycl. Fulgens Corona.²⁾ Enchiridion Indulgentiarum, 1952, n. 395.³⁾ Niep. Pocz. NMP, Oczyszczenia, Objawienia NMP w Lourdes, Zwiastowania, Siedmiu Bolesci (piątek po niedz. Męki Pańskiej), Nawiedzenia M. B. Szkaplerznej, M. B. Śnieżnej, Wniebowzięcia, Niepok. Serca Maryi, Narodzenia, Najśw. Imienia, Siedmiu Bolesci (15. IX), Odkupienia Niewolników, Różańcowej, Macierzyństwa, Ofiarowania.

pobożnie noszony, pocałują i jednocześnie z pobożną myślą odmówią słowa Pozdrowienia Anielskiego: „Zdrowaś Maryjo, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławiony owoc żywota Twojego, Jezus”.

Powyższy dekret będzie ważny na zawsze bez wystania jakiegokolwiek listu apostołskiego w formie breve i bez względu na jakiegokolwiek przeszkodę.

(—) Kard. Canali, Penitencjarz Większy

(—) S. Luizo, Regens

6.

ZESTAWIENIE DALSZYCH ODPUSTÓW RÓŻAŃCOWYCH

(Enchiridion indulgentiarum, 1950)

1. Kto odmówi częśćkę różańca (pięć tajemnic), przed Najśw. Sakramentem wystawionym lub ukrytym w tabernakulum, może zyskać za każdym razem odpust zupełny, jeżeli był u Spowiedzi i Komunii świętej.
2. Za prywatne odmówienie częśćki różańca — pięć lat odpustu.
3. Za wspólne odmawianie różańca 10 lat odpustu.
4. Przy końcu każdego miesiąca — odpust zupełny pod zwykłymi warunkami (Spowiedź, Komunia św., nawiedzenie kościoła), jeżeli przynajmniej przez trzy razy w każdym tygodniu odmówiono częśćkę różańca.
5. Odpusty krzyżackie: każdy, kto odmawia na różańcu „Ojcze nasz” czy „Zdrowaś”, zyskuje 500 dni odpustu. Odpusty te uzyskuje się za każde „Ojcze nasz” i „Zdrowaś”, chociaż się nie odmawia całego różańca.

U w a g i :

- a) przy wspólnym odmawianiu różańca, do zyskania odpustów wystarcza, jeżeli tylko osoba przewodniczącego modlitwie trzyma w ręku poświęcony różaniec. (S. Poenit. 9. XI. 1933).
- b) praca ręczna lub jakakolwiek słuszna przyczyna, uniemożliwiająca trzymanie i przesuwanie paciorków, nie przeszkadza wcale w zyskiwaniu odpustów, jeżeli się ma różaniec przy sobie, np. w kieszeni,
- c) w celu uzyskania odpustów trzeba być w stanie łaski uświęcającej (KPK kan. 925, § 1), a także trzeba mieć intencję przynajmniej poprzednio uczynioną, uzyskania wszystkich odpustów (kan. 925, § 2).

KOMISJA DUSZPASTERSKA EPISKOPATU

KOMISJA MARYJNA EPISKOPATU Warszawa, 12. II. 1958.

INFORMACJA DLA DIECEZJI, ZAKONÓW I ZGROMADZEŃ

ZAKONNYCH MĘSKICH

W SPRAWIE MISJI I REKOLEKCJI PARAFIALNYCH

W Warszawie 14 i 15. I. br. a w Krakowie 22 i 23. I. br. odbyły się zjazdy zakonników-misjonarzy i rekolekjonistów z udziałem delegata Episkopatu.

Postanowiono wydać materiały zjazdowe. Zanim ukażą się one — przekazujemy do niezwłocznego spożytkowania tak przez Diecezje jak i Zakony — już w tegorocznym Wielkim Poście — najważniejsze ustalenia. Jest pożądane, by one niezwłocznie dotarły do Duchowieństwa Diecezjalnego oraz do zainteresowanych zakonników.

I. Nad całością spraw inicjowania, organizacji i wykonania prac misji i rekolekcji parafialnych czuwa Komisja Duszpasterska Episkopatu przy współpracy Konsulty Zakonów i Zgromadzeń Zakonnych Męskich w Polsce.

II. Zakony delegują do pracy misyjno-rekolekcyjnej kapłanów uzdolnionych pod względem teologiczno-kaznodziejskim a przede wszystkim wzorowych zakonników. Konsulta stworzy międzyzakonne możliwości szkolenia teoretycznego i praktycznego wspomnianych ojców. Niezbędnym wydaje się coroczne doszkalanie wewnątrzzakonne.

III. Każda prowincja zakonna powinna mieć dyrektora misji i rekolekcji. On czuwa nad aktualną gotowością zakonników do omawianej pracy. On przyjmuje zamówienia na pracę, ustala jej warunki oraz formę i wysokość wynagrodzenia. Tylko między nim a proboszczem omawia się jakieś sprawy zaistniałe po misjach.

IV. W grupie misjonarzy powinien być jej przełożony. Tylko on z proboszczem omawia wszystkie sprawy, związane z misjami i rekolekcjami.

V. W periodyku duszpasterskim konieczny jest dział, poświęcony misjom i rekolekcjom. Podejmie tę rolę prawdopodobnie „Homo Dei”.

VI. Sytuacja religijno-moralna Polski, a zwłaszcza Duszpasterstwo Wielkiej Nowenny przed Millenium Chrztu, powiązane

z wypełnianiem Ślubowań Jasnogórskich Narodu, domaga się programowego przepracowania Polski przez misje parafialne.

VII. Misje te planowane przez Wydziały Duszpasterstwa w Kuriach Diecezjalnych powinny jednocześnie obejmować miasta lub tereny czymś pokrewne. Zakonnikom zaproszonym na misje regionalne należy umożliwić jednoczesne porozumienie się z proboszczami terenu i między sobą.

VIII. Misje przepracują w świetle prawd wiecznych tradycyjne problemy i cele człowieka. Uczynią to jednak sposobem dostosowanym do mentalności i warunków życia dzisiejszego. Język nauk będzie komunikatywny.

IX. Misje zwrócą uwagę w ramach dorocznego programu Wielkiej Nowenny na następujące aktualia: wiarę i obowiązek przekazania jej młodemu pokoleniu na drodze szkolnego nauczania religii; miłość bliźniego i miłosierdzie; na ułożenie po katolicyku spraw małżeństwa i rodziny; na czystość młodego pokolenia; na trzeźwość.

X. Nauczanie ma być w dużej mierze katechizujące, pozytywne. Trochę apologetyki konieczne. Pożądane w czasie misji rozprawianie przez parafię Pisma św. i dobrych aktualnych książek. Misjonarz poprze pracę proboszcza w zakresie biblioteki i świetlicy parafialnej oraz czytelnictwa prasy katolickiej. Organizowanie biblioteki parafialnej to piękny — obok postawienia krzyża i misyjnego dnia miłosierdzia — praktyczny owoc misji.

XI. Ośrodkiem nabożeństw misyjnych będzie Msza św. z przewodnictwem w duchu liturgicznym. Kierowane od ołtarza śpiewy (czyni to organista) wiążą bardzo wiernych z misjami.

XII. Nauczanie, nabożeństwa, ustawienie misji w czasokresie powinny być powiązane z wypełnieniem Ślubów Jasnogórskich. Tekst Ślubowań, ulokowany w brewiarzu misjonarza, powinien często dźwięczeć w jego mowie. Misje uświęcają Naród na Tysiąclecie Chrztu. Duchowieństwo i wierni będą misjonarzowi i rekolekcjoniście wdzięczni za postawienie jego pracy w służbę Duszpasterstwa Wielkiej Nowenny.

XIII. Przygotowanie misji powinno trwać co najmniej pół roku. Czuwa nad nim Ks. Dziekan, ustalając formy przygotowania dla terenu dekanatu. Sugeruje się przygotowanie apostołów świeckich oraz omawianie spraw misji na rozmowach domowych z grupami znanych sobie wiernych. Konieczna krucjata modlitw.

XIV. Ks. Proboszcz bierze udział w nabożeństwach i naukach misyjnych, by mógł pracę misjonarzy dobrze znać, na bieżąco ją z nimi w razie potrzeby omawiać a po misjach kontynuować ją.

XV. Ks. Proboszcz uzyska z Kurii potrzebne zezwolenia i władzę. Zapewni codzienną pracę 3—4 spowiedników, którzy mieszkają przy kościele i są gotowi spowiadać od wczesnego rana do późnej nocy. Konieczna odpowiednia ilość konfesjonałów.

XVI. W czasie posiłków kapłani przestrzegają całkowitej trzeźwości. Zwyczajowe rozrywki towarzyskie wyklucza się zupełnie.

XVII. Zakon przysyła odpowiednią ilość misjonarzy. Do 4 tysięcy wiernych 2, od 4 do 10 tysięcy — 3, powyżej 10 tysięcy — 4.

XVIII. Parafia zapewnia misjonarzom skromne, lecz konieczne warunki bytowe, ciche, ciepłe, możliwie osobne mieszkanie z urządzeniami do mycia, z wieszakiem, z łóżkiem dobrze i czysto zaściętym. Trzeba zwrócić uwagę i na higienę łazienki.

XIX. Między misjonarzami a miejscowym duchowieństwem panuje w czasie misji przykładowa miłość, poszanowanie wzajemne, porozumiewanie się tylko na linii proboszcz — przełożony misjonarzy.

XX. Misjonarze zachowują w stosunku do wiernych taktowny dystans, a szczególnie dbają o to w stosunku do pracowników kościelnych parafii i domowych plebanii.

XXI. Misjonarze starają się poświęcać wiele czasu na spowiedź.

XXII. Parafia i misjonarze zachowują w czasie misji i rekolekcji dużą powściągliwość finansową w stosunku do parafian. Jest rzeczą słuszną, by parafianie pokryli koszt misji czy rekolekcji. Lecz tace powinny być zbierane rzadko, raczej pod koniec misji.

XXIII. Misjonarze nie mogą zbierać stypendiów mszalnych, zwykłych czy tak zwanych wieczystych. Wskazane jest, by Ks. Proboszcz proponował misjonarzom od siebie stypendia mszalne.

XXIV. Lepiej będzie, gdy misjonarze nie będą sprzedawali na rzecz zakonu dewocjonaliów. Może to uczynić parafia na rzecz swego duszpasterstwa dobroczynnego. Jeżeli czynią to zakonnice — to z jednego tylko Zgromadzenia i w niewielkiej liczbie.

XXV. Najlepiej będzie, gdy misjonarzy wynagrodzi proboszcz w gotówce według ustalonej z przełożonym misji ofiary. Ofiara powinna być hojniejsza, gdyż wierni, zwłaszcza po gorliwej pracy misjonarzy nie poskąpią jej. Można wspomnieć wiernym o jakiejś specjalnej potrzebie rodziny zakonnej, której synowie pracowali dla parafii.

XXVI. Kapłani diecezjalni i zakonni pamiętają, że ich świętobliwa postawa, skupienie i pracowitość nadadzą naukom przekonywującą moc.

† Stefan Kardynał Wyszyński
Przewodniczący Komisji Maryjnej Episkopatu
† Z. Goliński Bp Częstochowski
Przewodniczący Komisji Duszpast. Episkopatu

8.

KOMUNIKAT SEKRETARIATU PRYMASA POLSKI O NOMINACJI NOWYCH BISKUPÓW

Sekretariat Prymasa Polski podaje do wiadomości, że Ojciec św. przychylił się do prośby J. E. Ks. Biskupa Czesława Kaczmarek, Ordynariusza Diecezji Kieleckiej i przydzielił mu do pomocy dwóch Księżych Biskupów-Sufraganów, a mianowicie: Ks. Dr Stefana Sobalkowskiego, dotychczasowego Rektora Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach i Ks. Dr Jana Jaroszewicza, Wikariusza Generalnego Ordynariusza Kieleckiego.

Warszawa, dnia 9 stycznia 1958 r.

SEKRETARIAT
PRYMASA POLSKI
Warszawa, ul. Miodowa 17

9.

KOMUNIKAT

o śmierci Ks. Bpa Szczepana Sobalkowskiego

W święto Objawienia Matki Boskiej w Lourdes, dnia 11 lutego br. Ks. Biskup Czesław Kaczmarek i Ks. Biskupi Michał Klepacz i Piotr Kałwa udzielili w katedrze kieleckiej sakry biskupiej dwom Biskupom Nominatom, a mianowicie Ks. Biskupowi Szczepanowi Sobalkowskiemu i Ks. Biskupowi Janowi Jaroszewiczowi.

Nazajutrz, dnia 12 lutego br., Ks. Biskup Szczepan Sobalkowski, w chwili, gdy rozpoczął odprawiać Mszę św. w kaplicy Matki Bożej na Jasnej Górze, w Częstochowie, nagle zmarł.

Warszawa, dnia 12 lutego 1958.

SEKRETARIAT
PRYMASA POLSKI
Warszawa, ul. Miodowa 17

SETNA ROCZNICA OBJAWIEŃ W LOURDES

Dnia 11. II. 1958 r. wypada setna rocznica objawień w Lourdes. W związku z tym Ojciec św. ogłosił rok 1958 Rokiem Maryjnym dla Francji.

Ze względu na światowe znaczenie tych objawień i na wielki kult jakim się cieszy Matka Boża z Lourdes w całym świecie katolickim, w Polsce i w naszej diecezji — godzi się, abyśmy w dzień obchodu setnej rocznicy wielkich objawień złączyli się z katolicką Francją i razem z nią złożyli hołd Niepokalanej Matce Bożej, która objawiając się przed 100 laty ubogiemu dziewczęciu z ludu, potwierdziła dogmat Kościoła św. z r. 1854, orzekający Niepokalane Poczęcie Matki Najświętszej.

W związku z powyższym komunikujemy:

- 1) W parafiach większych i wszędzie, gdzie okaże się to możliwe do przeprowadzenia, należy w rocznicę objawień tj. we wtorek 11. II. odprawić Mszę św. wieczorną z okolicznościowym kazaniem o objawieniu M. B. w Lourdes. Msza św. wieczorna nie może być binowana.
- 2) W innych parafiach zewnętrzny obchód setnej rocznicy objawień w Lourdes należy przenieść na najbliższą niedzielę, tj. na dzień 16. II. 58 r. Ograniczy się on do wygłoszenia okolicznościowego kazania.
- 3) Prosimy także wszystkich Księży uczących religii, aby zaznajomili dzieci i młodzież z objawieniami w Lourdes i nauczyli ją śpiewać pieśń: „Po górach dolinach”.

Ks. Dr J. Michalski
Wikariusz Kapitułny

ROCZNICA KORONACJI OJCA ŚW.

W związku z przypadającą w dniu 12 marca br. dziewiętnastą rocznicą Koronacji Ojca Św. Piusa XII upraszam by:

1. W poprzedzającą niedzielę przypomnieć z ambony tę rocznicę i zachęcać wiernych do modlitw w intencji Głowy Kościoła.
2. Zachować przepisy liturgiczne wskazane w „Ordo Divini Officii” pod datą 12. III.

3. W ramach godzin duszpasterskich i w akcji katechizacyjnej wykorzystać tę sposobność do pogłębienia naszego przywiązania i czci należnej Namiestnikowi Chrystusa.

(—) Ks. Dr Józef Michalski

Wikariusz Kapitulny

12.

Znak: B XII 13 — 668/57

DEKRET EREKCJI PARAFII

przy kościele p. w. św. Andrzeja Boboli Męczennika

W KRAJNIKU GÓRNYM

pow. Chojna, woj. Szczecin

Ku wiecznej Chwale Boga Wszchemogącego, ku pożytkowi Kościoła św. i dobru duchowemu wiernych z Krajnika Górnego oraz okolicznych miejscowości, przychylając się do ich licznych próśb, rozporządzamy i czynimy wiadomym wszystkim, których to dotyczy.

§ 1

Po wysłuchaniu — zgodnie z kan. 1428 § 1 K. P. K. — zdania zainteresowanych Proboszczów oraz Konsultorów Diecezjalnych na mocy przepisu kan. 1427 K. P. K.

e r y g u j e m y

nową parafię przy kościele pod wezwaniem św. Andrzeja Boboli, Męczennika w Krajniku Górnym.

§ 2.

Nowa parafia powstaje z podziału parafii p. w. Podwyższenia św. Krzyża w Nawodnej oraz Najśw. Serca Jezusowego w Chojnie.

W tym celu

od parafii w Nowodnej odłączamy miejscowości: Krajnik Górny, Grabowo, Krajnik Dolny, Krzymów, Zatoń Dolna;

od parafii natomiast Chojna miejscowości Piasek i Raduń;

miejscowości te odtąd przynależą do nowej parafii w Krajniku Górnym.

§ 3.

Prócz kościoła parafialnego p. w. św. Andrzeja Boboli, męczennika, w Krajniku Górnym kościołami pomocniczymi będą p. w. św. Józefa Oblubieńca N.M.P. w Krzymowie oraz p. w. Najśw. Maryi Panny Królowej Polski w Piaskach.

§ 4.

Przy kościele parafialnym erygujemy również beneficjum proboszczowskie. Na utrzymanie proboszcza służyć będą opłaty za czynność: duszpasterskie, jako też ofiary wiernych w myśl kanonu 1410 Kodeksu Prawa Kanonicznego i przepisów diecezjalnych.

§ 5.

Obowiązek urzędu oraz utrzymania kościoła parafialnego i kościołów pomocniczych, jak również obowiązek utrzymania personelu kościelnego spoczywa na parafii.

§ 6.

Plebania będzie mieścić się w Krajniku Górnym w domu nr 24, który jest w prawnym posiadaniu kościoła.

§ 7.

Parafia założy nowy cmentarz grzebalny w Krajniku Górnym, odpowiadający obowiązującym przepisom kościelnym i państwowym.

§ 8.

Macierzysta parafia w Nawodnej oraz parafia w Chojnie dopomocze wyposażyć nową parafię w Krajniku Górnym w paramenta, bieliznę kościelną i sprzęt liturgiczny wedle osobnego rozporządzenia.

§ 9.

Biskup Gorzowski mianuje każdorazowego proboszcza zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.

§ 10.

Proboszcz nowego kościoła parafialnego p. w. św. Andrzeja Boboli, męczennika, w Krajniku Górnym używa pieczęci z wizerunkiem tytułu kościoła i napisem w otoku: Sigil. Ecclesiae paroecialis Rom. Cath. tit. S. Andreae Bobola in Krajnik Górny, lub Rzym. Kat. kościół parafialny p. w. św. Andrzeja Boboli w Krajniku Górnym.

§ 11.

Nowa parafia w Krajniku Górnym należeć będzie do dekanatu Gryfino.

§ 12.

Tekst niniejszego rozporządzenia należy opublikować w kościołach parafialnych p. w. św. Andrzeja Boboli w Krajniku Górnym i p. w. Podwyższenia Krzyża w Nawodnej, jak również pomocniczych p. w. św. Józefa Oblubieńca N. M. P. w Krzymowie oraz p. w. Najśw. Maryi Panny Królowej Polski w Piaskach przez odczytanie w dwie najbliższe niedziele przy okazji wszystkich kazań i wywieszenie na tablicy ogłoszeń tychże kościołów przez okres dwóch miesięcy.

Dano w Gorzowie Wielkopolskim dnia 29 czerwca Roku Pańskiego 1957.

(—) † Teodor Bensch
BISKUP GORZOWSKI

(—) Ks. Marian Kumala
Kancelarz Kurii

13.

Znak: B XII 13 — 817/57

DEKRET EREKCJI PARAFII

**przy kościele p. w. Przemienienia Pańskiego
W ŻUKOWIE**

pow. Sławno, woj. Koszalin

Ku wiecznej Chwale Boga Wszechmogącego, ku pożytkowi Kościoła św. i dobru duchowemu wiernych z Żukowa oraz okolicznych miejscowości przychyłając się do słusznego wniosku Proboszcza w Sławnie rozporządzamy i czynimy wiadomym wszystkim, których to dotyczy:

§ 1

Celem ułatwienia wiernym bardzo rozległych parafii p. w. św. Antoniego z Padwy w Sławnie oraz p. w. Andrzeja Boboli w Biesowicach spełniania swoich obowiązków religijnych

po wysłuchaniu — zgodnie z kan. 1428 § 1 K. P. K. — zdania zainteresowanych Proboszczów oraz Konsultorów Diecezjalnych

na mocy przepisu kan. 1427 K. P. K.

e r y g u j e m y

nową parafię p. w. Przemienienia Pańskiego w Żukowie.

§ 2.

Nowa parafia powstaje z podziału parafii p. w. św. Antoniego z Padwy w Sławnie oraz p. w. Andrzeja Boboli w Biesowicach.

W tym celu odłączamy

od parafii w Sławnie miejscowości: Żukowo, Białęcino, Brzeźcie, Gwiazdowo, Gwiazdówko, Janiewice, Kosierzewo majątek, Łętowo, Żukówko;

od parafii w Biesowicach miejscowości: Barwino i Korzybie i przyłączamy do nowej parafii p. w. Przemienienia Pańskiego w Żukowie.

§ 3.

Prócz kościoła parafialnego p. w. Przemienienia Pańskiego w Żukowie kościołem pomocniczym będzie kaplica w Korzybiu.

§ 4.

Przy kościele parafialnym erygujemy również beneficjum proboszczowskie. Na utrzymanie proboszcza służyć będą opłaty za czynności duszpasterskie, jako też ofiary wiernych w myśl kanonu 1410 Kodeksu Prawa Kanonicznego i przepisów diecezjalnych.

§ 5.

Obowiązek urządzenia oraz utrzymania kościoła parafialnego i kościoła pomocniczego jak również obowiązek utrzymania personelu kościelnego spoczywa na parafii.

§ 6.

Parafia odbuduje dom nr 9 w Żukowie na plebanię wzgl. postara się o inny stosowny.

Do czasu przygotowania stosownej plebanii przyszedł proboszcz zamieszka w tymczasowym mieszkaniu zastępczym, przygotowanym przez wiernych.

§ 7.

Parafia urządzi własny cmentarz grzebalny, odpowiadający przepisom kościelnym i państwowym.

§ 8.

Macierzysta parafia w Sławnie udzieli nowemu kościołowi parafialnemu w Żukowie część swoich paramentów, bielizny kościelnej i sprzętu liturgicznego wedle osobnego rozporządzenia.

§ 9.

Biskup Gorzowski mianuje każdorazowego proboszcza zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.

§ 10.

Proboszcz nowego kościoła parafialnego p. w. Przemienienia Pańskiego w Żukowie używa pieczęci z wizerunkiem tytułu kościoła i napisem w otoku: Sigil. Ecclesia paroecialis Rom. Cath. tit. Transfigurationis D.N.J. Christ in Żukowo lub Rzym. kat. kościół parafialny p. w. Przemienienia Pańskiego w Żukowie.

§ 11.

Nowa parafia w Żukowie należeć będzie do dekanatu Sławno.

§ 12.

Tekst niniejszego rozporządzenia należy opublikować w kościołach

parafialnych w Sławnie, w Biesowicach, w Żukowie jak również w pomocniczym w Korzybiu przez odczytanie w dwie najbliższe niedziele przy okazji wszystkich kazań i wywieszenie na tablicy ogłoszeń tychże kościołów przez okres dwóch miesięcy.

Dano w Gorzowie Wielkopolskim dnia 2 lipca w uroczystość Nawiedzenia N.M.P. Roku Pańskiego 1957.

(—) † Teodor Bensch
BISKUP GORZOWSKI

(—) Ks. Marian Kumala
Kancelarz Kurii

14.

Znak: B XII 13 — 844/57

DEKRET EREKCJI PARAFII

przy kościele p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej
W BYSINIE

pow. Białogard, woj. Koszalin

Ku wiecznej Chwale Boga Wszchemogącego, ku pożytkowi Kościoła św. i dobru duchowemu wiernych z Bysina oraz okolicznych miejscowości przychyłając się do ich prośby rozporządzamy i czynimy wiadomym wszystkim, których to dotyczy:

§ 1

Celem ułatwienia wiernym bardzo rozległej parafii p.w. Narodzenia N.M.P. w Białogardzie spełniania swoich obowiązków religijnych po wysłuchaniu — zgodnie z kan. 1428 § 1 K. P. K. — zdania zainteresowanych Proboszczów oraz Konsultorów Diecezjalnych na mocy przepisu kan. 1427 K. P. K.

erygujemy

nową parafię p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Bysinie.

§ 2.

Nowa parafia powstaje z podziału parafii p. w. Narodzenia NMP w Białogardzie oraz p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Lipiu.

W tym celu

od parafii w Białogardzie odłączamy miejscowości: Bysino, Czarnowęsy, Goryszewo, Moczyłki, Kolonia (Las), Nawino, Osówko, Podbor-sko, Rogowo, Ryszczewo, Tychów

od parafii Lipie — Góry

i przyłączamy do nowej parafii p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Bysinie.

§ 3.

Przy kościele parafialnym erygujemy również beneficjum probosz-

czowskie. Na utrzymanie proboszcza służyć będą opłaty za czynności duszpasterskie, jako też ofiary wiernych w myśl kanonu 1410 Kodeksu Prawa Kanonicznego i przepisów diecezjalnych.

§ 4.

Obowiązek urządzenia oraz utrzymania kościoła parafialnego jak również obowiązek utrzymania personelu kościelnego spoczywa na parafii.

§ 5.

Parafia postara się o uzyskanie wzgl. zbudowanie nowej plebanii. Do czasu przygotowania osobnej plebanii przyszedł proboszcz zamieszka w tymczasowym mieszkaniu zastępczym w Bysinie w domu p. Mitrusa Zygmunta, który na ten cel dobrowolnie odstępuje dwa pokoje i kuchnię; odstępuje również połowę zabudowań gospodarczych.

§ 6.

Parafia korzystać będzie z własnego cmentarza grzebalnego.

§ 7.

Macierzysta parafia w Białogardzie udzieli nowemu kościołowi parafialnemu w Bysinie część swoich paramentów, bielizny kościelnej i sprzętu liturgicznego stosownie do osobnego rozporządzenia.

§ 8.

Biskup Gorzowski mianuje każdorazowego proboszcza zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.

§ 9.

Proboszcz nowego kościoła parafialnego p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Bysinie używa pieczęci z wizerunkiem tytułu kościoła i napisem w otoku: Sigil. Ecclesiae paroecialis Rom. Cath. tit. B.M.V. Claromontanae seu, Częstochoviensis in Bysino lub Rzym. kat. kościół parafialny p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Bysinie.

§ 10.

Nowa parafia w Bysinie należeć będzie do dekanatu Koszalin.

§ 11.

Tekst niniejszego rozporządzenia należy opublikować w kościołach parafialnych w Białogardzie, w Lipiu oraz w Bysinie przez odczytanie w dwie najbliższe niedziele przy okazji wszystkich kazań i wywieszenie na tablicy ogłoszeń tychże kościołów przez okres dwóch miesięcy.

Dano w Gorzowie Wielkopolskim dnia 2 lipca w uroczystość Nawiedzenia N.M.P. Roku Pańskiego 1957.

(—) † Teodor Bensch
BISKUP GORZOWSKI
(—) Ks. Marian Kumala
Kancelarz Kurii

Znak: B XIII 13 — 1084/57

DEKRET EREKCJI PARAFII
przy kościele p. w. św. Antoniego z Padwy
W ŚCIECHOWIE
pow. Myślibórz, woj. Szczecin

Ku wiecznej Chwale Boga Wszechmogącego, ku pożytkowi Kościoła św. i dobru duchowemu wiernych z Ściechowa oraz okolicznych miejscowości przychyłając się do ich licznych próśb rozporządzamy i czynimy wiadomym wszystkim, których to dotyczy:

§ 1

Celem ułatwienia wiernym rozległych parafii p. w. św. Józefa w Trzcinniej oraz p. w. Wniebowzięcia N.M.P. w Lubiszynie spełniania swoich obowiązków religijnych

po wysłuchaniu — zgodnie z kan. 1428 § 1 K. P. K. — zdania zainteresowanych Proboszczów oraz Konsultorów Diecezjalnych na mocy przepisu kan. 1427 K. P. K.

e r y g u j e m y

nową parafię p. w. św. Antoniego z Padwy w ŚCIECHOWIE.

§ 2.

Nowa parafia powstaje z podziału parafii p. w. św. Józefa w Trzcinniej, p. w. Wniebowzięcia NMP w Lubiszynie.

W tym celu odłączamy

od parafii Trzcinnia miejscowości: Ściechówek, Chłopiny, Smoliny, Podlesie (Koziny), Wieńce, Jastrzębiec

od parafii Lubiszyn miejscowość Ściechów, obsługiwaną przez parafię Trzcinnia

i p r z y ł ą c z a m y

do nowej parafii p. w. św. Antoniego z Padwy w Ściechowie.

§ 3.

Kościółem parafialnym będzie kościół p. w. św. Antoniego z Padwy w Ściechowie.

§ 4.

Przy kościele parafialnym erygujemy również beneficjum proboszczowskie. Na utrzymanie proboszcza służyć będą opłaty za czynności duszpasterskie, jako też ofiary wiernych w myśl kanonu 1410 Kodeksu Prawa Kanonicznego i przepisów diecezjalnych.

§ 5.

Obowiązek urządzenia oraz utrzymania kościoła parafialnego jak również obowiązek utrzymania personelu kościelnego spoczywa na parafii.

§ 6.

Plebania będzie mieścić się w domu nr 86 w Sciechowie, który został przekazany w zarząd i użytkowanie parafii decyzją Prezydium W.R.N. w Szczecinie.

§ 7.

Parafia korzystać będzie z miejscowego cmentarza grzebalnego.

§ 8.

Macierzysta parafia w Trzcinnej udzieli nowemu kościołowi parafialnemu w Sciechowie część swoich paramentów, bielizny kościelnej oraz sprzętu liturgicznego wedle osobnego rozporządzenia.

§ 9.

Biskup Gorzowski mianuje każdorazowego proboszcza zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.

§ 10.

Proboszcz nowego kościoła parafialnego p. w. św. Antoniego z Padwy w Sciechowie używa pieczęci z wizerunkiem tytułu kościoła i napisem w otoku: Sigil. Ecclesiae paroecialis Rom. Cath. tit. S. Antonii de Padua in Sciechów, lub Rzym. Kat. kościół parafialny p. w. św. Antoniego z Padwy w Sciechowie.

§ 11.

Nowa parafia w Sciechowie należeć będzie do dekanatu Gorzów.

§ 12.

Tekst niniejszego rozporządzenia należy opublikować w kościołach parafialnych w Trzcinnej, w Lubiszynie i w Sciechowie przez odczytanie w dwie najbliższe niedziele przy okazji wszystkich kazań i wywieszenie na tablicy ogłoszeń tychże kościołów przez okres dwóch miesięcy.

Dano w Gorzowie Wielkopolskim, dnia 24 października w uroczystość św. Rafała Archaniola, Roku Pańskiego 1957.

(—) † Teodor Bensch
BISKUP GORZOWSKI

(—) Ks. Marian Kumala
Kancelarz Kurii

16.

Znak: L 1 — 7/58

Gorzów Wlkp., dnia 30 stycznia 1958 r.

DEKRET

w sprawie opieki duszpasterskiej we wsi Wersk

Dla uporządkowania pracy duszpasterskiej we wsi Wersk, prawnie przynależnej do parafii św. Marii Magdaleny w Zakrzewie, po myśli kan. 460, który postanawia, że w parafii rządzi tylko jeden proboszcz,

oraz kan. 462, który pewne czynności duszpasterskie zastrzega wyłącznie proboszczowi, niniejszym dekretem odwołujemy upoważnienia duszpasterskie przyznane Ks. Proboszczowi parafii św. Trójcy w Buczku Wielkim w 3 ustępie dekretu z dnia 12 stycznia 1955 r., znak: B XII 3 — 2/55, a całkowitą opiekę duszpasterską nad mieszkańcami wsi Wersk powierzamy parafii św. Marii Magdaleny w Zakrzewie w granicach prawa kościelnego.

Mieszkańców wsi Wersk zobowiązujemy do ponoszenia łącznie z innymi parafianami zakrzewskimi: ciężarów związanych z wykonywaniem Służby Bożej, z utrzymaniem budynków kościelnych i ciężarów nałożonych na parafię w Zakrzewie przez Władzę Kościelną.

Zachęcamy mieszkańców Werska, by zgodnie z myślą Kościoła brali jak najczynniejszy udział w życiu swej zakrzewskiej parafii, by tam w miarę możliwości uczestniczyli w nabożeństwach.

Spodziewając się, że w ten sposób przyczynimy się do większej Chwały Bożej i do dobra duchowego mieszkańców Werska, pragniemy, by dekret ten wszedł natychmiast w życie i był sumiennie w duchu wiary i miłości wykonywany.

Dekret niniejszy należy odczytać w najbliższą niedzielę na wszystkich Mszach św. w Zakrzewie i Buczku Wielkim.

(—) Ks. Dr J. Michalski
Wikariusz Kapitulny

(—) Ks. Marian Kumala
Kancelarz Kurii

17.

ZMIANY PERSONALNE W DIECEZJI

Ks. Wikariusz Kapitulny powołał do pracy w Kurii Biskupiej w Gorzowie:

Ks. Józefa Wańkowskiego jako referenta Miłosierdzia Chrześc.

Przeniesienia administratorów parafii.

Ks. Leon Głiszczyński z Bruskowa W. do Przechlewa

Nominacje na administratorów parafii otrzymali:

Ks. Stanisław Krawczyk dotychczasowy wikariusz w Miastku do Bruskowa W.

Ks. Tadeusz Schweichler CM. do Słubic n/Odrą

Ks. Mieczysław Witkowski OFM. Cap. do Dobiegniewa

Przeniesienia wikariuszy.

Ks. Czesław Adamkowicz ze Słupska par. p. w. św. Ottona do Wolina

- Ks. Marian Borowiec ze Świdnicy do Zbąszynka
 Ks. Leszek Gościmiński ze Szczecina-Glinek do Zielonej Góry,
 par. p. w. św. Jadwigi
 Ks. Henryk Kaźmierczak ze Świdnicy do Chrzastowa
 Ks. Waław Kocot z Wolina do Słupska par. p. w. św. Ottona
 Ks. Norbert Roj z Przechlewa do Miastka
 Ks. Bolesław Smolira z Deszczna do Sieciemina z rezydencją
 w Małym Sulechowie.
 Ks. Czesław Szczukowski z Chrzastowa do Słupska, par. NMP
 Królowej Różańca św.

Nominacje na wikariuszy otrzymali:

- Ks. Edward Grudziecki do Międzyrzecza
 Ks. Zenon Kędziora do Białogardu
 Ks. Józef Kornaus do Szczecina-Glinek
 Ks. Józef Grzywaczewski T. S. do Piły, par. Najśw. Maryi
 Panny i św. Jana Chrzciciela
 Ks. Marian Pawłowski CM. do Słubic n/Odrą
 Ks. Stanisław Walczak MSF. (substytut) do Uniechowa
 Ks. Marian Wojtunik M.S. do Reska
 Ks. Antoni Zimny M.S.F. do Uniechowa

Zwolnienia wikariuszy:

- Ks. Ludwik Bajgrowicz S.A.K. dotychczasowy wikariusz w
 Szczecinie, par. św. Rodziny

Zwolnieni z diecezji zostali:

- Ks. Ireneusz Nowak OFM. Cap. proboszcz w Dobiegniewie
 Ks. Józef Włodarczyk CM. proboszcz w Słubicach
 Ks. Paweł Brożyna M. S. wikariusz w Resku
 Ks. Jerzy Odyniec T. S. wikariusz w Słupsku par. św. Rodziny
 Ks. Stanisław Ormiński T. S. wikariusz w Pile par. p. w. NMP.
 Ks. Jan Otłowski T. Chr. — wikariusz w Szczecinie par. św. Jana
 Chrzciciela
 Ks. Józef Piątyśzek MSF. wikariusz w Uniechowie
 Ks. Tytus Robakowski T. S. wikariusz w Pile, par. NMP i św.
 Jana Chrzciciela

Przeniesiony w stan spoczynku został:

- Ks. Prałat Feliks Grzeszkiewicz proboszcz w Przechlewie.

18.

KATECHIZM NA KLASĘ V, VI, VII

Wydawnictwo „Pallotinum” poinformowało nas, że ukaże się na
 klasę V, VI, VII Katechizm Ks. Baranowskiego. Zgodnie z decyzją

J. Em. Ks. Prymasa tylko poszczególne Kurie diecezjalne otrzymają pewną ilość katechizmów do rozprowadzenia.

Zapotrzebowania prosimy zgłaszać wprost do Kurii Biskupiej **Wydział Nauki Katolickiej**. Wysyłki zostaną realizowane według kolejności zamówień. Cena katechizmu ca 9 zł.

19.

TEMATYKA KAZAŃ

w pierwszym roku Wielkiej Nowenny

Okres V.

„Ślubujemy wierność Pasterzom Kościoła“

I. Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego — 6. IV. 1958 r.

Temat: Chrystus Zmartwychwstały żyje w Kościele w swoich kapłanach. (Istota kapłaństwa katolickiego).

Nawiązanie do liturgii: Tajemnica święta.

Treść: 1. „Oto ja jestem z wami po wszystkie dni, aż do skńczenia świata”. Zmartwychwstanie Chrystusa warunkuje Jego obecność w Kościele:

a) w Eucharystii

b) w kapłaństwie

2. Kapłan — dalej żyjący Chrystus. Zbawiciel idący poprzez wieki i pokolenia. (Zbawiciel nauczający, rozgrzeszający, ofiarujący i zadośćczyniący, pocieszający).

Praktyka: Patrzymy na kapłana okiem wiary, widząc w nim Chrystusa.

II. Poniedziałek Wielkanocny — 7. IV. 1958 r.

Temat: Chrystus naucza nas przez swoich kapłanów.

Nawiązanie do liturgii: Ewangelia — Pan Jezus idzie z uczniami do Emmaus, pouczając ich. „A zacząwszy od Mojżesza i wszystkich proroków, wykladał im, co we wszystkich księgach o Nim było”.

Treść: 1. Historia uczniów z Emmaus powtarza się: Chrystus w swoich kapłanach towarzyszy nam, wykładając nam prawdy objawione.
2. Kapłan nie przedkłada nam swojej mądrości, ale przekazuje Objawienie Boże (istota urzędu nauczycielskiego w Kościele).
3. Treść i forma nauczania (forma ludzka, nieraz niedoskonała, umiejmy poprzez formę dostrzec i przyjąć w duchu wiary objawioną treść).

Praktyka: Słuchajmy kazań nie jako krytycy, ale jako wyznawcy.

III. Niedziela Biała — 13. IV. 1958 r.

Temat: Kapłan szafarzem Bożego Miłosierdzia w sakramentach świętych.

Nawiązanie do liturgii: Ewangelia: „Jako mnie posłał Ojciec, tak i ja was posyłam... Weźmijcie Ducha Świętego, którym odpuszczicie grzechy, są im odpuszczone...”

Treść: 1. Istota sakramentów świętych. Chrystus właściwym szafarzem i sprawcą.

2. Rola kapłana — narzędzia w szafarstwie sakramentów. Potrzeba widzialnego narzędzia.

3. Skuteczność sakramentów nie zależy od doskonałości narzędzia (działanie „ex opere operato”).

Praktyka: Korzystajmy gorliwie z sakramentów nie zrażając się niedoskonałością niektórych narzędzi.

IV. Niedziela druga po Wielkanocy — 20. IV. 1958 r.

Temat: Dobry Pasterz i najemnik. (Problem złego kapłana).

Nawiązanie do liturgii: Ewangelia o Dobrym Pasterzu.

1. Stwierdzenie faktu: spotykamy się ze złymi kapłanami.

2. Niewłaściwe reagowanie na ten fakt (zachwianie się wiary, „obrażanie” się na Kościół i na Boga).

3. Dlaczego Bóg dopuszcza złych kapłanów (próba wiary).

4. Właściwe reagowanie na złych kapłanów:

a) okiem wiary odróżnić w kapłanie to co ludzkie od tego, co Boskie,

b) poczucie współodpowiedzialności za Kościół (nie krytyka, ale współcierpienie w mistycznym Ciele Chrystusa).

Praktyka: Modlitwa za kapłanów.

V. Niedziela trzecia po Wielkanocy — 27. IV. 1958 r.

Temat: Przygotowanie bezpośrednie parafii na odnowienie Słubów w parafiach w dniu 4 maja.

20.

IV. ZARZĄDZENIA WŁADZ PAŃSTWOWYCH

34 USTAWA

z dnia 27 kwietnia 1956 r.

O ZWALCZANIU ALKOHOLIZMU

Celem skuteczniejszego zwalczania alkoholizmu wpływającego szkodliwie na zdrowie, pracę i dobrobyt ludności oraz powodującego wzrost przestępczości — stanowi się, co następuje:

Art. 1. 1. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych:

1) w lokalach zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych oraz na terenach szpitalnych i sanatoryjnych,

2) osobom nietrzeźwym.

2. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów zawierających więcej niż 4,5% alkoholu:

1) nieletnim do lat 18,

2) w zakładach pracy, w hotelach robotniczych, w stołówkach i bufetach przy zakładach pracy,

3) w lokalach i miejscach przeznaczonych do ćwiczeń sportowych i gimnastycznych oraz na zabawach na otwartym powietrzu i w parkach kultury,

4) na całym obszarze zabudowań koszarowych i w obozach wojskowych,

5) w domach kultury i świetlicach,

6) na targowisku i w miejscach zebrań masowych,

7) w schroniskach turystycznych,

8) w restauracjach i bufetach na dworcach kolejowych, autobusowych i portowych,

9) w sklepach czynnych w godzinach nocnych.

3. Zabrania się sprzedaży, podawania i spożywania napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu:

1) w pociągach z wyjątkiem wagonów restauracyjnych,

2) w domach wypoczynkowych.

4. Prezydium wojewódzkiej rady narodowej może w szczególnych wypadkach udzielić zezwolenia na odstąpienie od niektórych zakazów określonych w ustępach poprzedzających.

Art. 2. 1. Sprzedaż napojów zawierających więcej niż 18% alkoholu do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży może być prowadzona tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez właściwy organ administracji państwowej.

2. Minister Handlu Wewnętrznego określa w drodze rozporządzenia organy właściwe do wydawania zezwoleń oraz warunki i tryb ich wydawania.

3. Kasyna wojskowe znajdujące się w zabudowaniach koszarowych i obozach wojskowych lub poza tymi miejscami mogą prowadzić sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, jeżeli uzyskały zezwolenie przewidziane w ust. 1, a nadto zezwolenie organów wojskowych.

Art. 3. 1. Rada narodowa może wprowadzić na obszarze swej właściwości zakaz sprzedaży i podawania napojów zawierających powyżej 18% alkoholu w soboty i inne powszednie przyjęte dni wypłat wynagrodzenia za pracę oraz w dni ustawowo wolne od pracy.

2. Rada Ministrów może ustalić zasady wprowadzenia przez rady narodowe zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych rów-

niez i w innych dniach ze względu na bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Art. 4. Napoje alkoholowe wolno dostarczać do punktów sprzedaży tylko w naczyniach zamkniętych z oznaczeniem nazwy wytwórni oraz rodzaju, ilości i mocy napoju.

Art. 5. 1. Rady narodowe i ich prezydya obowiązane są współdziałać ze społecznymi komitetami przeciwalkoholowymi i innymi organizacjami społecznymi oraz udzielać im niezbędnej pomocy w organizowaniu i prowadzeniu akcji uświadamiającej i wychowawczej w zakresie zwalczania alkoholizmu.

2. Tryb i zasady współdziałania oraz udzielania pomocy określa Rada Państwa i Rada Ministrów.

Art. 6. 1. Do nałogowych alkoholików, którzy wykazują objawy przewlekłego alkoholizmu i swoim postępowaniem powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują nieletnich lub zagrażają bezpieczeństwu otoczenia, stosuje się leczenie przymusowe w zakładach lecznictwa otwartego i zamkniętego.

2. O stosowaniu przymusowego leczenia w zakładach lecznictwa otwartego orzekają komisje społeczno-lekarskie przy prezydiach powiatowych (miejskich, dzielnicowych) rad narodowych.

3. O zastosowaniu przymusowego leczenia w zakładach lecznictwa zamkniętego orzeka na wniosek komisji społeczno-lekarskiej sąd powiatowy w postępowaniu niespornym, właściwy według miejsca zamieszkania alkoholika. Na postanowienie o skierowaniu do zakładu lecznictwa zamkniętego przysługuje skierowanemu zażalenie.

4. Minister Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi w drodze rozporządzenia tryb powoływania komisji społeczno-lekarskich oraz szczegółowe zasady postępowania przed tymi komisjami w sprawach o zastosowanie przymusowego leczenia.

Art. 7. 1. Osoby w stanie nietrzeźwym, które zachowaniem swoim dają powód do zgorszenia w miejscach publicznych, mogą zostać doprowadzone do izb wytrzeźwień, gdzie przebywają aż do wytrzeźwienia.

2. Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Zdrowia określi w drodze rozporządzenia organizację izb wytrzeźwień oraz sposób ustalania opłat związanych z pobytem w tych izbach.

Art. 8. 1. W przypadkach, gdy jeden z małżonków na skutek nałogowego nadużywania alkoholu nie spełnia obowiązku dostarczania środków utrzymania rodziny, a drugi z małżonków ze szkodą dla dzieci lub innych członków rodziny nie korzysta z uprawnień przysługujących mu na podstawie art 14 ustawy z dnia 27 czerwca 1950 roku o postępowaniu niespornym w sprawach rodzinnych oraz z zakresu kurateli, organizacja społeczna, której członkiem jest jeden z małżonków, może wystąpić do sądu z wnioskiem o nakazanie wypłaty całości

lub części wynagrodzenia za pracę albo innych należności małżonka zaniebującego rodzinę do rąk drugiego małżonka.

2. Przed skierowaniem wniosku do sądu organizacja społeczna powinna porozumieć się z małżonkiem pracownika, który nie spełnia obowiązku dostarczania środków utrzymania rodziny.

Art. 9. 1. Stan nietrzeźwości w chwili popełnienia przestępstwa stanowi okoliczność obciążającą, jeżeli sprawca przestępstwa miał szczególny obowiązek zachowania pełnej świadomości wymaganej ze względu na wykonywany zawód, zajmowane stanowisko lub rodzaj wykonywanej czynności.

2. Jeżeli zachodzi podejrzenie, że przestępstwo zostało popełnione w stanie nietrzeźwości, osoba podejrzana może być poddana badaniu koniecznemu do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie, w szczególności zabiegowi pobrania krwi. Zabiegu pobrania krwi dokonuje fachowy pracownik służby zdrowia.

3. Minister Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia warunki i sposób dokonywania badań, o których mowa w ust. 2.

Art. 10. Kto w stanie nietrzeźwości znęca się fizycznie i moralnie nad członkiem swojej rodziny lub osobą pozostającą w stosunku zależności od sprawcy,

podlega karze więzienia do lat 5.

Art. 11. Kto rozpija nieletniego dostarczając mu napojów alkoholowych lub ułatwiając mu ich spożywanie,

podlega karze więzienia do lat 3 lub
karze aresztu do lat 3.

Art. 12. 1. Kto sprzedaje lub podaje napoje alkoholowe w przypadkach zabronionych albo bez wymaganego zezwolenia lub wbrew jego warunkom,

podlega karze aresztu do lat 2 i
karze grzywny do 5.000 złotych.

2. Tej samej karze podlega kierownik zakładu handlowego lub gastronomicznego, który wskutek braku nadzoru lub wskutek niedbalstwa dopuszcza do popełnienia w tym zakładzie przestępstwa określonego w ust. 1.

Art. 13. Kto narusza postanowienia art. 4 przy dostawie napojów alkoholowych do punktów sprzedaży,

podlega karze aresztu do roku lub
karze grzywny do 3.000 złotych.

Art. 14. 1. Kto w stanie nietrzeźwości zakłóca porządek publiczny lub wywołuje zgorszenie w miejscu publicznym lub w zakładzie pracy

podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub
karze grzywny do 3.000 złotych.

2. Orzekanie następuje w trybie przepisów o orzecznictwie karnoadministracyjnym.

Art. 15. Traci moc ustawa z dnia 21 marca 1931 r. o ograniczeniach w sprzedaży, podawaniu i spożyciu napojów alkoholowych (przeciwalkoholowa) (Dz. U. z 1931 r. Nr 51, poz. 423 oraz z 1934 r. Nr 96, poz. 863 i Nr 110, poz. 976).

Art. 16. Ustawa wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: A. Zawadzki.

Sekretarz Rady Państwa: St. Skrzyszewski.

(Dziennik Ustaw rok 1956, Nr 12, poz. 62, str. 71 i n.).

21.

ZMIANY GRANIC POWIATÓW I WOJEWÓDZTW NA TERENIE DIEC. GORZOWSKIEJ

I. Wojew. koszalińskie

gromada Wierciszewo z pow. Sławno — włącza się do pow. Koszalin

gromada Wrząca z pow. Sławno — włącza się do pow. Słupsk.

Rozp. R. M. z 3. XII. 55 — Dz. Ust. Nr 45 poz. 298

II. Wojew. szczecińskie — koszalińskie

Gromadę Sarbia z pow. Gryfice woj. Szczecin włącza się do pow. Kołobrzeg, wojew. Koszalin.

Z gromady Zajezerze pow. Łobez woj. Szczecin wyłącza się miejscowości: Cianowo, Duszniki, Kręglin, Krzynno, Kumki, Olchowiec, Ustok, Zagord i Zbrozewo i włącza się je do gromady Dalewo w pow. Drawsko woj. Koszalin.

Z pow. Stargard Szczec. woj. Szczecin wyłącza się

a) z miasta Ińsko wschodnią część terenów o pow. 777 ha

b) z gromady Storkowo połud.-wschodnie tereny wsi Studnica i Ziemsko o pow. 2.594 ha

i włącza się je do gromady Mielenko Drawskie pow. Drawsko, woj. Koszalin.

Z gromady Starnin pow. Kołobrzeg woj. Koszalin wyłącza się miejscowości: Grąd, Kiełpino, Raciborów i Smoęcino i włącza się je do gromady Brojce pow. Gryfino woj. Szczecin.

Nowa granica wojew. Szczecin—Koszalin na odcinku pow. Stargard i Drawsko podana jest szczegółowo w § 9 ust. 2 rozp.

Rozp. Rady Min. z 29. XI. 1957, Dz. Ust. Nr 59 poz. 304.

III. W woj. Koszalin wyłącza się

1. z pow. Białogard gromady Kołacz i Popielewo i włącza do pow. Świdwin,

2. z powiatu Człuchów
    - a) miasto Biały Bór
    - b) gromadę Biały Bór i Koczała i włącza się je do pow. Miastko,
    - c) gromadę Drzonowo i włącza się ją do pow. Szczecinek,
  3. z pow. Kołobrzeg
    - a) miasto Karlino
    - b) gromady Daszewo, Karścino i Karwin i włącza się je do pow. Białogard,
  4. z gromady Tymień pow. Koszalin wsie Gwizd i Wieniotowc i włącza się je do grom. Ustronie Morskie pow. Kołobrzeg.
  5. z pow. Miastko grom. Kołczygłowy i włącza się ją do pow. Bytów,
  6. z pow. Szczecinek
    - a) gromadę Nowe Worowo i włącza się do pow. Drawsko
    - b) gromadę Kazimierz i włącza się do pow. Miastko
    - c) z gromady Czechy wsie: Stare Łozice i Nowe Łozice i włącza się je do gromady Bobolica pow. Koszalin
    - d) z gromady Kluczewo wieś Czarnkowie i włącza się do gromady Połczyn Zdrój pow. Świdwin,
  7. z pow. Drawsko
    - a) z gromady Stara Korytnica wieś Łowicz Wałęcki i włącza się ją do gromady Hanki oraz wieś Nowa Studnica i włącza się ją do Gromady Tuczno pow. Wałcz
    - b) z gromady Łabędzie wieś Karsibór i włącza się do gromady Bierzwnica pow. Świdwin
    - c) z gromady Nowe Worowo wieś Lipno i włącza się do gromady Połczyn Zdrój oraz wsie Cieminko, Smołdziecino i Kolonia Lipno i włącza się je do gromady Toporczyk pow. Świdwin,
  8. z pow. Świdwin gromadę Bolkowo i włącza się ją do pow. Białogard
  9. z gromady Krępsko pow. Wałcz wsie Płytnica i Plecemin i włącza się je do gromady Tarnówka pow. Złotów.
- W wojew. Szczecin włącza się
1. z pow. Gryfino gromadę Kobylanka i włącza się ją do pow. Stargard
  2. z pow. Łobez miasto Płoty oraz Gromady Mechowo, Modlinowo Płoty i Wicimice i włącza się je do pow. Gryfice

3. z pow. Pyrzyce:

- a) gromadę Witkowo i włącza się ją do pow. Stargard
- b) z gromady Czarnowo wsie Kunowo i Parnica i włącza się je do gromady Banie pow. Gryfino
- c) z gromady Linie miejscowość Sobiemyśl
oraz z gromady Chabowo miejscowość Parsówek i włącza się je do gromady Chwarstnica pow. Gryfino.

W wojew. Zielona Góra wyłącza się

- 1. z pow. Głogów gromadę Bielawy
z pow. Zielona Góra gromadę Niedoradz i włącza się je do pow. Nowa Sól
- 2. z pow. Żagań gromady Nowogródek Bobrzański i Niwiska i włącza się je do pow. Zielona Góra
- 3. z gromady Stare Polichno pow. Gorzów wieś Gościnowo i włącza się ją do gromady Murzynowo pow. Skwierzyna
- 4. z gromady Słońsk pow. Sulęcín Państwowe Gosp. Rolne Ługi Górzyckie i włącza się do gromady Górzyca pow. Rzepin.
Rozp. Rady Min. z 29. XI. 57 — Dz. Ust. Nr 59 poz. 308.

IV. W pow. Kamień Pom. wojew. Szczecin

tworzy się osiedle Dziwnów z terenu gromady Dziwnów.

Rozp. Rady Min. z 29. XI. 57 — Dz. Ust. Nr 59 poz. 316.

V. W pow. Koszalin wojew. Koszalin

z gromady Bobolice wyłącza się miejscowość Bobolice a z jej obszaru tworzy się miasto Bobolice.

Rozp. Rady Min. z 25. XI. 57 — Dz. Ust. Nr 58 poz. 297.

22.

CEREMONIAŁ OBRZĘDÓW WIELKIEGO TYGODNIA

W połowie marca wyjdzie z druku w wydawnictwie Sióstr Loretanek-Benedyktynek w Warszawie „Ceremoniał obrzędów Wielkiego Tygodnia” — opracowany przez O. Franciszka Małaczyńskiego OSB z Tyńca. Zawiera dokumenty stanowiące podstawy prawne odrodzonej liturgii oraz zgrupowane według dni W. Tygodnia wskazania co do przygotowania i odprawiania świętych obrzędów — oddzielnie w rycie prostym, uroczystym i z posługą diakona. Stron 218. Cena 20 zł.

Do nabycia w wydawnictwie SS. Loretanek-Benedyktynek i w księgarniach katolickich.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

Ks. Dr A. Bacłński.

Pielgrzymkowe Miejsca Maryjne

w diecezji gorzowskiej

II

SKRZATUSZ

Wieś Skrzatusz,¹⁾ nazywana dawniej Skrzetusz, leży w powiecie Wałcz, woj. koszalińskie.²⁾

Należy ona do najstarszych w powiecie wałeckim. Założoną została przez tamtejszego starostę około 1400 roku.³⁾

Od najdawniejszych czasów był tam również drewniany kościółek pod wezwaniem Wniebowzięcia Najśw. Maryi Panny, obsługiwany przez proboszcza wałeckiego. Wspomina o nim m. in. wizyta Branieckiego z 1641 roku. Czytamy tam: „We wsi Skrzetuszu jest kościół filialny, należący do parochialnego we Wałczu; kościół ten jest postawiony z drzewa, poświęcony“.⁴⁾

Z chwilą powstania starostwa w Nowym Dworze z siedzibą w Skrzatuszu, rozpoczął ówczesny starosta Albert Konstantyn Brejz starania w kurii poznańskiej o utworzenie w Skrzatuszu samodzielnej parafii. Starania te zostały uwieńczone pomyślnym wynikiem i dnia 1 stycznia

-
- ¹⁾ Rospond St., Skorowidz ustalonych nazw miejscowości na Ziemiach Odzyskanych, według uchwał Komisji uchwalania nazw miejscowości przy Ministerstwie Administracji Publicznej, Wrocław 1948, s. 170;
  - ²⁾ Pomorze Zachodnie, praca zbiorowa, wyd. II Instytutu Zachodniego, Poznań 1949, s. 561 n.;
  - ³⁾ Westpfahl Fr., Die Apostolische Administratur Schneidemühl, Pila 1928, s. 77;
  - ⁴⁾ Łukaszewicz J., Krótki opis historyczny kościołów parochialnych w dawnej diecezji poznańskiej, Poznań 1858, s. 197 n.;

1658 roku podniósł poznański biskup Wojciech Tholibowski kościół w Skrzatuszu do rzędu kościołów parafialnych.⁵⁾

Wspomniany powyżej starosta Albert Konstantyn Brejz zapisał się chlubnie w dziejach parafii skrzetuskiej jako jej wielki dobrodziej. Dzięki jego hojności został wzniesiony w Skrzatuszu w latach 1687—1699 wspaniały murowany, do dziś tam stojący kościół, którego bogaty i oryginalny wystrój wnętrza oraz niecodzienne rozwiązania architektoniczne sprawiają, że jest on rzadko spotykanym zabytkiem sztuki.⁶⁾

Nie opisanemu jednak kościołowi zawdzięcza swój szeroki rozgłos Skrzatusz. Celem pielgrzymek do Skrzatusza jest słynąca łaskami Pieta — figura drewniana Matki Boskiej Bolesnej, trzymającej na swym łonie Boskiego Zbawiciela.

Statua ta, dzieło rzeźbiarskie z pierwszej połowy piętnastego wieku, znajdowała się pierwotnie w Mielęcinie koło Tuczna, gdzie już od dawna słynęła łaskami.⁷⁾

W czasie rozwoju protestantyzmu wtargnęła do kościoła mielecińskiego w 1575 roku grupa zacierzewionych heretyków luterskich, którzy zrabowawszy złote i srebrne wota, znieważyli cudowną figurę i wrzucili do wody, usiłując ją zatopić na dnie pobliskiego stawu. W momencie tym nadszedł niejaki Matulik, garncarz z Piły, człowiek wierzący i poprosił o nią, niby dla zabawy swym dzieciom. Dotarłszy następnie z figurą tą do Skrzatusza, opowiedział tam Katarzynie Kadnyskiej i jej sąsiadkom o smutnych zajściach w Mielęcinie. Na ich usilne prośby pozostawił uratowany skarb dla kościoła skrzetuskiego.⁸⁾

Odtąd zaczyna się rozgłos Skrzatusza. Wierni bowiem modlący się tam przed figurą Matki Boskiej Bolesnej doznawali licznych, wyraźnych łask. Kościół skrzetuski stawał się miejscem coraz liczniejszych pielgrzymek najpiętniej z pobliskich parafii, a później również z dalszych okolic, jak z Poznania, Gniezna itd. W uroczystości maryjne, zwłaszcza w święto Narodzenia i Wniebowzięcia Matki Bożej nie-

⁵⁾ Westpfahl, o. c., s. 77; O. Waclaw z Sulgostowa, O cudownych obrazach w Polsce Przenajsw. Matki Bozej, Kraków 1902, s. 606 n.;

⁶⁾ Pomorze Zachodnie, o. c., s. 562; Westpfahl, o. c. s. 78; O. Waclaw kap., o. c. 606; Łukaszewicz, o. c. s. 198; Malejczyk W. ks. Historia pierwszego dziesięciolecia parafii w Skrzatuszu, Skrzatusz 20. XI. 1955 — sprawozdanie parafialne;

⁷⁾ Delerdt A. ks., Pro Deo, Skrzatusz 1777; Johannes-Bote, Schneidemühl 26. VI. 1938; Malejczyk, l. c.;

⁸⁾ Delerdt, o. c.; Westpfahl, o. c. s. 77; O. Waclaw, kap., o. c. s. 606; Fridrich A. ks., Historye cudownych obrazów Najsw. Maryi Panny w Polsce, t. I, Kraków 1903 s. 178 n.;

jednokrotnie ponad trzy tysiące wiernych przystępowało tam do spowiedzi i Komunii św.⁹⁾

Wśród pielgrzymujących do Matki Boskiej Skrzatuskiej byli również księża, senatorowie i szlachta. Przed cudowną figurą w Skrzatuszu modlił się także polski król Jan III Sobieski, prosząc Matkę Najświętszą o zwycięstwo nad Turkami.¹⁰⁾ Z wdzięczności za doznane łaski osobnym przywilejem powiększył później dochody skrzatuskiego kościoła.¹¹⁾

Doznawane łaski niezwykle były spisywane pod przysięgą od 1605 roku. Po starannym zbadaniu w 1660 roku zatwierdził wiarogodność ich biskup poznański Wojciech Tholibowski podczas wizyty kanonicznej w Skrzatuszu. W kilkadziesiąt lat później — w 1697 r. biskup poznański Stanisław Witwicki kanonicznie uznał statwę Matki Bożej Bolesnej w Skrzatuszu za cudowną.¹²⁾

W tamtejszym archiwum parafialnym przechowało się opracowanie z 1777 roku, sporządzone przez skrzatuskiego wikariusza ks. Delerdt w którym opisuje 66 cudownych łask, doznanych przez wiernych za pośrednictwem Matki Boskiej Skrzatuskiej. Dawniejszy wykaz, przedstawiający ponad 200 cudów, zaginął.¹³⁾

Oto kilka cudów, jakie m. in. opisuje ks. Delerdt:

1. W roku 1605 Jeymość Panna Rebeka Kleynówna śmiertelnie chorując y bliska śmierci, ofiarowana Najśw. Pannie w Skrzetuskim obrazie, teyże godziny ozdrowiała.

2. Roku 1605 także Pan Piotr Herman, Pisarz celny z Wałcza, przez czas długi cierpiąc Tercyanę, ofiarował się Najśw. Pannie do Skrzetusza, zaraz na miejscu w kościele podczas Mszy św. zakupioney poczuł w sobie Alterację y więcey nie chorował.

3. JWJM z Denhofon Weyherowa Woiewodzina Poznańska, Staroscina Wałęcka y Nowodworska w ospie wzrok utraciwszy, kazała się prowadzić do kościoła Skrzetuskiego, gdzie przed obrazem Matki Boskiej w Wigilię w Niebowzięcia teyże podczas Magnificat na Nieszporach, gdy iey iakaś zasłona z oczu spada, tego momentu przeyrzała, za co z afektu ku Matce Boskiej na podziękowanie za otrzymane Dobrodzieystwa całą swą garderobę do kościoła Skrzetuskiego oddała

⁹⁾ Westpfahl, o. c. s. 78; Fridrich, o. c. s. 177;

¹⁰⁾ Westpfahl, o. c. s. 78; Fridrich, o. c. s. 180; Delerdt, o. c. s. 3;

¹¹⁾ Westpfahl, o. c. s. 78; Fridrich, o. c. s. 180; Delerdt, o. c. s. 4;

¹²⁾ O. Waław, o. c. s. 607; Friedrich, o. c. s. 181; Delerdt, o. c. s. 5;

¹³⁾ Delerdt Andrzej Józef ks., Pro Deo. Cuda łaski przez Najśw. Pannę w obrazie Skrzetuskim od ludzi pobożnych doznane, Skrzetusz 1777 rok, rękopis;

ornaty bogate, perłami szyte, Mszał w srebro oprawny darowała. Kościół zaś lub probostwo dziesięciną de omni grano z wszystkich Starostwa Nowodworskiego folwarków opatrzyła.

4. Roku 1686 zeznał Władisław z Łubianki przed JMC X Plebanem na ten czas Skrzetuskim, że chorując na głowę y nogi przyszedł do takiego szwanku, że wcale był wyszedł z rozumu, którego gdy przyjaciele ofiarowali Najśw. Pannie Maryi w obrazie Skrzetuskim łaskami słynącej, zaraz ozdrowiał y do zupełnego rozumu przyszedł.

5. Roku 1687 Regina Mizaczkowska Mieszczka z Złotowa przez lat trzy niewidząc, skoro ją oyciec iey do Skrzetusza ofiarował, zaraz przejrzała, y z Łaski Boskiej na oczy zdrowa w Skrzetuszu spowiadała się y komunikowała, na podziękowanie za Dobrodzieystwa otrzymane.

6. Roku 1687 Wawrzyniec Pryba, mieszczanin Pieski, przez cały rok chorując, ofiarował się Najśw. Pannie Skrzetuskiej, chory do kościoła przywieziony, po spowiedzi y komunii św. na mieyscu w kościele ozdrowiał.

W Skrzatuszu mieści się po dzisiejszy dzień w wielkim ołtarzu tamtejszej pięknej świątyni opisywana powyżej figura, przedstawiająca Matkę Bożą w koronie na głowie, trzymającą na swym łonie martwe ciało umęczonego Zbawiciela i patrzącą miłościwie na przybywających z bliższych i dalszych okolic Walcza wiernych, szukających pocieszenia i pomocy szczególnych.

Toteż obecnie, kiedy Skrzatusz leży znowu w granicach Polski, spieszą tam zwłaszcza na uroczystości odpustowe w dniach 15 sierpnia i 15 września coraz liczniejsze rzesze polskich pątników, którzy przed cudowną statua Matki Bożej Skrzatuskiej pragną wypraszać potrzebne łaski dla siebie, swoich rodzin i całego kraju.¹⁴⁾

Od 1952 roku opiekują się bardzo gorliwie świątynią skrzatuską księża Salezjanie, duchowni synowie św. Jana Bosko, wielkiego czciociela Matki Najświętszej.¹⁵⁾

III

OTYŃ

Dawne miasteczko, dziś gmina wiejska — O t y ń, leży w odległości 18 kilometrów na południowy wschód od Zielonej Góry przy szosie wiodącej do Nowej Soli.¹⁶⁾

Początkowe dzieje Otynia sięgają pierwszej połowy czternastego wieku. Właścicielem jego była katolicka rodzina von Sprinzenstein

¹⁴⁾ Malejczyk, l. c.;

¹⁵⁾ Schematyzm Ordynariatu Gorzowskiego, egz. na prawach odbitki szcztokowej, Gorzów Wlkp., 1955 s. 321; Malejczyk, l. c.;

¹⁶⁾ Ziemia Lubuska, praca zbiorowa, Poznań 1950, s. 389 nn.;

W czasie trzydziestoletniej wojny przekazał bezdzietny dziedzic otyński swe dobra w 1641 roku ojcom Jezuitom prowincji czeskiej.¹⁷⁾

Jezuici stanęli wówczas wobec ciężkich zadań. Ludność okoliczna była niemal w całości protestancką, a kościoły obsługiwali luterscy pastorowie.¹⁸⁾

Urzędowe usunięcie pastorów szło opornie, tym bardziej, że ludność mocno obstawała przy protestantyzmie.¹⁹⁾

Nie zniechęcając się jednak trudnościami, zdołali ojcowie otyńscy stopniowo pozyskiwać lud tamtejszy dla katolicyzmu.²⁰⁾

Z pobytem Jezuitów w Otyniu związane jest sprowadzenie z Klenicy cudownej statuy Matki Boskiej Klenickiej, będącej po dziś dzień przedmiotem kultu okolicznej zwłaszcza ludności.

Statua ta umieszczona została przed laty na rozłożystym dębie w Klenicy, sąsiadującej z Otyniem. Według starych podań miała ją osobiście podarować Matka Najświętsza pobożnej pasterce. Ponieważ stosownie do obietnicy Niebieskiej Pani niejedna prośba, zanoszona do Niej przed tą figurą została wysłuchaną, przeto coraz więcej osób zaczęło tam wędrować. Zbudowano więc niebawem kaplicę, a później kościół na tym miejscu i w górnej części ołtarza umieszczono cudowną statwę. Łaski niezwykle, jakie Marya zlewała stąd na swych czcicieli zaczęli ojcowie Jezuici spisywać od 1661 roku w specjalnej księdze pamiątkowej.²¹⁾

Podczas najazdu Szwedów na Polskę przenieśli dla bezpieczeństwa otyńscy władarze duchowni słynącą łaskami statwę Matki Boskiej z Klenicy do kaplicy zamkowej w Otyniu, gdzie następnie wznieśli wspaniałą świątynię pod wezwaniem Najśw. Maryi Panny, wykończoną w 1702 roku.²²⁾

W międzyczasie przenoszona była kilkakrotnie w uroczystej procesji figura Matki Boskiej Klenickiej z Otynia do Klenicy, ale po odpuście wracała znowu do Otynia, gdzie miała stałą siedzibę w kościele przyzamkowym, mimo, że Kleniczanie często dopraszali się jej powrotu

¹⁷⁾ Hoffmann H., Die Jesuiten in Deutsch-Wartenberg, Schweidnitz 1931, s. 6;

¹⁸⁾ Hoffmann, o. c. s. 31 nn.;

¹⁹⁾ Hoffmann, o. c. s. 31 nn.;

²⁰⁾ Hoffmann, o. c. s. 34 nn.;

²¹⁾ Hoffmann, o. c. s. 143 nn.; Nowack A., Schlesische Wallfahrtsorte älterer und neuerer Zeit im Erzbistum Breslau, Breslau 1937, s. 24—30;

²²⁾ Hoffmann, o. c. s. 145 n.; Nowack, o. c. s. 25 nn.;

do Klenicy. Jezuita bowiem, którzy zarządzali Otyniem do kasaty zakonu, nie chcieli wyzbyć się cennego skarbu.²³⁾

Z przypadku niejako stał się więc Otyń miejscem pielgrzymkowym. Corocznie zdążały i dążą tam z dalszych nawet okolic pielgrzymki czcicieli Matki Najświętszej Klenickiej.²⁴⁾

Po wojnie włodarzy od listopada 1945 roku w sanktuarium maryjnym w Otyniu ks. kanonik Lisak Antoni, serdeczny czciciel Matki Najświętszej, który z ogromną radością wita oczekiwanych pątników.²⁵⁾

W roku 1952 na skutek zniszczenia świątyni pojezuickiej, spowodowanego uderzeniem pioruna, została słynąca cudami statua Matki Boskiej Klenickiej przeniesiona do kościoła parafialnego w Otyniu pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża.²⁶⁾

Tam po dziś dzień widzieć możemy ją w bocznym ołtarzu obok prezbiterium. Figura ta niewielka, przedstawia nam Matkę Boską z koroną na głowie, trzymającą na ręku Dzieciątka, także z koroną na skroni. Na uroczystej szacie z miedzi obwieszono są liczne wota.²⁷⁾

Patrząc na figurę tę, wyczuwa się miłościwy wzrok Niebieskiej Pani.

IV

PARADYŻ

W granicach województwa zielonogórskiego leży w powiecie świebodzińskim nieduża, stara, polska wieś Gościkowo. Do wioski tej zostali sprowadzeni w 1234 roku przez rycerza poznańskiego Bronisza ojcowie Cystersi z brandenburskiego Lehnina.²⁸⁾

²³⁾ Hoffmann, o. c. s. 145—50; Nowack, o. c. s. 25 nn.; Korespondencja urzędu parafialnego Klenica, archiwum parafii;

²⁴⁾ Lisak A., ks. Historia pierwszego dziesięciolecia parafii Otyń, sprawozdanie z dnia 25 lutego 1956; St. G., Wędrowki Matki Boskiej Klenickiej, Tygodnik Katolicki, Gorzów Wlkp. 1949 r., Nr 32;

²⁵⁾ Michalski J. ks., Schematyzm Administracji Apostolskiej Kamieńskiej, Lubuskiej i Prałatury Pilskiej, Gorzów Wlkp. 1949 r., s. 284 n.; Tygodnik Katolicki, I. c.;

²⁶⁾ Lisak A. ks., o. c.;

²⁷⁾ Tygodnik Katolicki, I. c.;

²⁸⁾ Curaeus A., Beschreibung des Zisterzienserklosters Paradies in der Grenzmark vom Jahre 1564, Schwiebus 1928, s. 5; Warmiński T., Urkundliche Geschichte ehemaligen Cisterzienser Klosters zu Paradies, Meseritz 1886, s. 31 nn.; Doetsch W., Kloster Paradies, Meseritz 1926, s. 26 n.;

Zakonnicy ci, poświęcając gościkowskie osiedle Matce Najśw. nazwali je „Rajem Matki Najświętszej” — Paradisus Beatae Mariae Virginis. Spolszczona stąd nazwa — P a r a d y ż — przeszła stopniowo z osiedla na całą wieś Gościkowo, przekazaną również Cystersom przez Bronisza.²⁹⁾

W 1945 roku otrzymało Gościkowo oficjalnie znowu swą pierwotną nazwę.³⁰⁾

Otrzymując stale dalsze ofiary i zapisy, przeprowadzali ojcowie Cystersi stopniowo rozbudowę swego osiedla i kościoła paradyskiego. W 1291 została więc ukończona budowa murowanej świątyni. W sto lat później odbyła się w 1397 roku konsekracja nowo zbudowanej świątyni, liczącej 14 ołtarzy.³¹⁾

Ostateczna rozbudowa klasztornego kościoła w Gościkowie do formy dzisiejszej została dokonana w połowie osiemnastego wieku. Ma on 54 metry długości, 25 szerokości i 17 metrów wysokości.³²⁾

W bocznej kaplicy powyższego kościoła paradyskiego znajduje się w ołtarzu obraz Matki Boskiej Paradyskiej z Dzieciątkiem na ręku, umiłowany od dawna przez okoliczną ludność katolicką. Obraz ten malowany na płótnie o rozmiarach 75×60 cm, jest kopią cudownego obrazu Matki Boskiej typu Hodegetria, jaki wykonać miał św. Łukasz Oryginał powyższy znajdował się do 1160 roku w kościele św. Zofii w Konstantynopolu, a następnie został przewieziony do Bolonii i zawieszony w kościele św. Łukasza, gdzie zastąpił licznymi łaskami.³³⁾

Kopię paradyskiego obrazu wykonał nieznany malarz włoski w Rzymie w 1650 roku. Stamtąd przywiózł i ofiarował ją kościołowi w Gościkowie biskup kamieniecki Zygmunt Czyżowski, opat komandoryjny czyli administrator klasztoru paradyskiego w latach 1664—66.³⁴⁾

²⁹⁾ Warmiński, o. c. s. 32 nn.; Doetsch, o. c. s. 27 i 123;

³⁰⁾ Wg rozporządzeń Ministrów Adm. Publ. i Ziem Odz., Monitor Polski; Rospónd St., Skorowidz ustalonych nazw miejscowości na Ziemiach Odzyskanych, Wrocław 1948;

³¹⁾ Warmiński, o. c. s. 68; Doetsch, o. c. s. 28 nn.;

³²⁾ Warmiński, o. c. s. 201 nn.; Doetsch, o. c. s. 97 nn.; Wiliński St., Gotycki kościół pocysterskiego opactwa paradyskiego w Gościkowie, Poznań 1953, s. 15 n.; Łukaszewicz J., Opis historyczny kościołów parochialnych, Poznań 1859, s. 392 nn.; Inwentarz kościoła pocysterskiego w Paradyżu z dnia 3. V. 1951;

³³⁾ Von wenig bekannten Bildern in der Paradieser Klosterkirche, Der Johannes-Bote, Meseritz, 4. IV. 1926 Nr 14;

³⁴⁾ Der Johannes-Bote, l. c.; Warmiński, o. c. s. 138; Doetsch, o. c. s. 76;

Łaciński napis, umieszczony u dołu na obrazie przedstawia nam krótką jego historię. Pod obrazem widoczne jest dużymi literami wypisane wezwanie do Matki Najświętszej: „Mater Dei, memento mei! — Decus Paradisi — Ora pro nobis!”³⁵⁾

Na obrazie powyższym umieszczona była srebrna sukienka, odnowiona ostatnio w 1861 roku przez Jana Köhlera.³⁶⁾

Ostatnią notatkę o niej mamy z roku 1926.³⁷⁾ Obecnie sukienki tej nie ma i nie można dowiedzieć się kiedy zniknęła. W każdym razie w 1945 roku już jej nie było.³⁸⁾

Słynący łaskami obraz Matki Boskiej Paradyskiej znany jest zwłaszcza w powiecie międzyrzeckim i świebodzińskim. Od października 1952 roku gromadzą się przed nim z wielką czcią codziennie alumni Wydziału Filozoficznego Diecezjalnego Seminarium Duchownego, mieszczącego się w murach dawnego pocysterskiego opactwa w Gości-kowie.

---

³⁵⁾ Napis ten brzmi: „S. Mariae Matris Dei Iconis a S. Luca depinctae in primaevo illo sacello montis S. Carmeli in honorem ipsius Virginis erecto tempore apostolorum locatae inde Bizantium post hinc anno MCLX divino monitu per quendam ejusdem montis eremitam Boloniam translatae et ibi hucusque miraculis clarae (ciu, EP. Eutimius NCME) vera Effigies. Romae anno jubilei MDCL”. Kilka słów wydrapanych, następnie data MDCLIV. Obok herb opata Czyżowskiego i litery S. C.

³⁶⁾ Der Johannes-Bote, I. c.;

³⁷⁾ Der Johannes-Bote, I. c.;

³⁸⁾ Inwentarz kościoła pocysterskiego w Paradyżu z dnia 12 lipca 1946.

Ks. Dr J. Michalski

Konsultory Diecezjalni

Historia

W wypadkach, w których tworzenie hierarchii kościelnej przebiega w zwykły sposób, powstaniu nowej diecezji towarzyszy utworzenie kapituły katedralnej, aby biskup-ordynariusz miał swój senat złożony z najznakomitszych spośród duchowieństwa diecezji, u którego mógłby szukać pomocy, rady w rządach diecezją i aby z góry zatroszczyć się o tymczasową administrację diecezji na wypadek wakansu stolicy biskupiej. Często jednak brak jest owej możliwości powołania kapituły złożonej z kanoników. Przyczyną tego może być albo mała liczba kapłanów albo brak fundacji czyli prebend, które możnaby przydzielić kanonikom, albo jedna i druga przyczyna jednocześnie, jak to się najczęściej zdarza. Może też być, że istniejąca niegdyś w danej diecezji kapituła katedralna została zniesiona i z podobnych przyczyn nie można jej przywrócić.

Aby te diecezje nie były całkowicie pozbawione owej pomocy, zaczęto powołać za staraniem Św. Kongregacji dla Rozkrzewienia Wiary wprowadzać instytucję prawną t. zw. konsultorów diecezjalnych w diecezjach podległych wspomnianej Kongregacji. Konsultory mieli spełniać w zakresie rządów diecezją tę samą rolę, którą na podstawie prawa powszechnego spełnia kapituła katedralna, chociaż nie mieli zastępować kapituły katedralnej w uroczystych wystąpieniach odbywających się w kościele katedralnym.

Na I synodzie plenarnym biskupów w Baltimore wezwano wszystkich biskupów Stanów Zjednoczonych Ameryki, by w braku kapituły zwracali się zastępczo do kilku doświadczonych kapłanów i zasięgałi ich rady.

Instytucja prawna konsultorów znalazła doskonały wyraz już na III synodzie plenarnym w Baltimore — 1884 r. tyt. 2, rozdz. 2. Na tym synodzie postanowiono między innymi, by liczba konsultorów wynosiła

4—6, a wyboru na okres trzech lat miano dokonywać w następujący sposób: połowę mianuje biskup swobodnie według swego uznania, drugą połowę przedstawia uprzednio duchowieństwu, celem wyrażenia swych zastrzeżeń. Papież Leon XIII rozszerzył to zarządzenie na wszystkie diecezje filipińskie, w których brak było kapituł katedralnych; Pius X natomiast dekretem Św. Kongregacji dla Rozkrzewienia Wiary z 17 sierpnia 1914 r. na ruski episkopat Stanów Zjednoczonych.

Na dowód także, że już przed Kodeksem Stolica Apostolska zastanawiała się, czy wprowadzić tę instytucję do wszystkich diecezji nie posiadających kapituły katedralnej, może posłużyć sprawozdanie diecezjalne ogłoszone wraz z dekretem „A remotissima antiquitate” z 31 grudnia 1909 r. przez Świętą Kongregację Konsystorialną, gdzie biskupi otrzymali polecenie odpowiedzenia, czy „w braku kapituły katedralnej istnieje kolegium konsultorów”.

Ostatecznie instytucja konsultorów nabrała charakteru prawa powszechnego poprzez kodeks prawa kanonicznego, który w ten sposób wprowadził największą możliwą do osiągnięcia jednolitość w zarządzie wszystkich diecezji.

Pojęcie

Obecnie we wszystkich diecezjach, szczególnie nowych, gdzie brak kapituły katedralnej, należy — nie naruszając specjalnych przepisów Stolicy Apostolskiej — ustanawiać konsultorów diecezjalnych (kan. 423—428), których należy odróżnić od proboszczów konsultorów (kan. 385—390), którzy biorą udział w procesach administracyjnych, ilekroć proboszcz nieusuwalny wniesie rekurs przeciw dekretowi amocji lub proboszcz usuwalny, nie chce zgodzić się na przeniesienie (kan. 2153 i 2165).

Konsultorzy diecezjalni stanowią zespół radców powołanych po to, by zastępował kapitułę katedralną jako radę biskupią we wszystkich tych diecezjach, gdzie nie można utworzyć względnie przywrócić kapituły złożonej z kanoników, i radcy ci mają spełniać w zarządzie diecezji rolę kapituły katedralnej.

Z tego pojęcia wynika pomocniczy i zastępczy charakter zespołu radców z tym, że biskupi nie są zwolnieni z obowiązku prowadzenia roztropnych starań o utworzenie kapituły katedralnej, gdzie to jest możliwe.¹⁾ W praktyce jednak zmiana taka nie może nastąpić niezależnie od Stolicy Apostolskiej, która rezerwuje sobie tworzenie kapituł katedralnych.

¹⁾ Por. Św. Kongreg. dla Rozkrzewienia Wiary — dnia 19 sierpnia 1865 r. nalegała, by w stanie Kanady utworzyć kapitułę katedralną. Collect. Lacensi III. 684.

Ponieważ grono konsultorów diecezjalnych wg wyraźnego postanowienia kan. 427 spełnia zadanie brakującej kapituły katedralnej jako senat biskupi jako taki, albo jako kolegium jedno w sobie, stąd jest podmiotem wszystkich praw i obowiązków, które do rządzenia diecezją przyznaje kodeks kapitule jako takiej, czy to gdy stolica biskupia jest obsadzona, albo w razie niemożności sprawowania przez biskupa rządów nad diecezją, albo po opróżnieniu stolicy biskupiej. Dlatego też z tego samego tytułu radę diecezjalną konsultorów bezwzględnie należy nazwać osobą moralną zbiorową z samego przepisu prawa.²⁾

Ustanowienie konsultorów

Nominacja konsultorów należy do biskupa. To samo odnosi się do prałatury niezależnej (kan. 215) w wypadku braku kapituły katedralnej (kan. 326). Należy mianować przynajmniej sześciu, a jeśliby diecezja miała mało kapłanów, powinno ich być najmniej czterech. Konsultorzy ci winni przebywać w mieście, w którym jest siedziba biskupa, lub w takich miejscowościach, z których łatwo mogliby skontaktować się z biskupem w oznaczonym terminie gdy tylko zajdzie potrzeba (kan. 424, 425 § 1).

Przymioty przyszłych konsultorów

Konsultorem może być tylko kapłan odznaczający się pobożnością, dobrymi obyczajami, roztropnością i wiedzą teologiczną.

Według orzeczenia komisji interpretacyjnej z dnia 29. I. 1931 r. nie może być konsultorem zakonnik, nawet sekularyzowany.³⁾ Zakonnicy, lub ci, którzy za pozwoleniem zostali sekularyzowani nie mogą być mianowani na stanowisko konsultorów diecezjalnych. Zakonnicy bowiem z racji ślubu posłuszeństwa tak są poddani woli swych przełożonych zakonnych, iż od ich woli nie zależy przebywanie w mieście

²⁾ Tak stwierdzają następujący komentatorzy: Gommarus Michiels, *De personis in ecclesia* p. 429; Cappello I, n. 475 ad 3; Mathaeus Coronata, *Institutiones J. C.*, I^o n. 451; Wernz-Vidal, II, *De Personis*, 698, ad I; Jone, I, ad can. 423, p. 339.

³⁾ „*Consultores enim dioecesani locum tenent capituli cathedralis; proinde sicut nequit religiosus, etiam saecularisatus in capitulum cooptari, ita nec consultor dioecesanus institui; nisi speciale habeatur S. Sedis indultum (cf. can. 642 § 1).*

Hoc tamen applicari non videtur dioecesibus alieni religioni commissis; nam ibi sicut vicarius generalis potest esse eiusdem religionis alumnus (can. 367 § 2), ita a pari et ex analogia iuris etiam consultores dioecesani esse possunt eiusdem religionis alumni. Quod praesertim in missionibus saepe accidit”. P. Cosmas Sartori O. F. M. *Enchiridion Can.* p. 82 an. 1947.

biskupim czy w jego okolicy, jak to wynika z kan. 425 § 1. Zakonnicy zaś, którzy stali się księżmi świeckimi nie mogą bez specjalnego zezwolenia Stolicy Apostolskiej otrzymać żadnego beneficjum przy kościele katedralnym, a także pełnić żadnego urzędu w Kurii Biskupiej, jak to przedstawia kodeks prawa kanonicznego w kan. 642 § 1 — 1°, 3°. A konsultorzy diecezjalni zastępują przeciw kapitułę katedralną, która jest radą biskupią w sprawach dotyczących zarządu diecezji.

Konsultorem może być także Wikariusz Generalny. Jeżeli jednak np. liczba konsultorów jest mała, nie jest wskazane, ażeby z pośród nich wybierano Wikariusza Generalnego.⁴⁾

Czas trwania urzędu

Konsultorzy są mianowani na trzy lata. Po upływie tego czasokresu biskup musi mianować nowych albo zatwierdzać tych samych na dalsze trzy lata. Tego trybu postępowania należy przestrzegać w poszczególnych aktualnych trzyletnich okresach. A więc te same osoby mogą być zatwierdzane w ciągu wielu trzyletnich okresów, a w każdym z nich musi odbyć się zatwierdzenie względnie nowe mianowanie.

Gdy jeden z konsultorów ustąpi lub zabraknie go (z powodu rezygnacji, niezdolności, śmierci albo pozbawienia urzędu), biskup po wysłuchaniu rady pozostałych, na jego miejsce mianuje innego, który pełni swój urząd tylko do upływu już rozpoczętego trzechlecia.

Gdy upływa trzechlecie podczas wakansu stolicy biskupiej, konsultorzy pełnią swoje obowiązki do czasu przybycia nowego biskupa, który w ciągu sześciu miesięcy ma obowiązek mianować nowych konsultorów, względnie poprzednich zatwierdzić na dalsze trzy lata.

Jeżeli ustępuje jeden z konsultorów w czasie wakansu stolicy biskupiej (umrze lub 'zrzeknie się), wówczas wikariusz kapitulny jest zobowiązany na jego miejsce mianować nowego za zgodą innych konsultorów (nie za radą), którego jednak biskup musi zatwierdzić (kan. 426).

---

⁴⁾ Orzeczenie Sw. Kongregacji Konsystorialnej z dnia 27. II. 1914 r., A. A. S. VI, p. 111,

Sw. Kongregacja Konsystorialna z dnia 14. I. 1914 r. wydała orzeczenia dotyczące diecezji Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, głoszące, że ogólnie biorąc nie można zabronić, by wikariusz generalny należał do grona konsultorów, tak jak nie ma zakazu, żeby był nim kanonik kościoła katedralnego, chociaż stanowi jakoby jedną osobę prawną z biskupem. Dodaje jednak, że nie jest rzeczą ani słuszną ani korzystną mianować wikariusza generalnego z pośród konsultorów, zwłaszcza jeżeli jest ich niewielu. W takim wypadku należy wybrać na wikariusza generalnego kapłana nie należącego do grona konsultorów, wzgl. zwiększyć odpowiednio ich liczbę. A. A. S. VI, p. 1 i nast.

Prawa i obowiązki

Zespół konsultorów, jak powiedziano, zastępuje kapitułę katedralną w tym zakresie, w jakim stanowi ona radę biskupią. Z tego wynika, że co Kodeks Prawa Kanonicznego przyznaje kapitule katedralnej odnośnie rządów diecezją zarówno wtedy, gdy stolica biskupia jest prawnie obsadzona, jak też w wypadku opróżnienia względnie w razie przeszkód uniemożliwiających biskupowi sprawowanie władzy, to wszystko odnosi się do konsultorów diecezjalnych. Gdzie na podstawie prawa powszechnego biskup ma obowiązek żądać zgody lub rady kapituły katedralnej, ma ten sam obowiązek w stosunku do konsultorów diecezjalnych, którzy są powołani w miejsce kapituły.

Biskup ma obowiązek żądać zgody konsultorów:

1. gdy udziela pozwolenia na alienację rzeczy kościelnych ruchomych i nieruchomości przy wartości między 1.000 a 30.000 franków (kan. 1532);

2. przy oddaniu dóbr kościelnych w dzierżawę, kiedy dzierżawa nie przekracza dziewięciu lat, chociażby przewyższała 30.000 franków, albo kiedy wartość mieści się między 1.000 a 30.000 franków choć dzierżawa ma istnieć ponad dziewięć lat (kan. 1541).

Biskup ma obowiązek wysłuchać zdania konsultorów gdy:

1. Zamierza ustanowić egzaminatorów i proboszczów konsultorów prosynodalnych (kan. 186);

2. chce pozbawić kogoś tego urzędu dla ważnej przyczyny przed upływem dziesięciu lat, np. za niedochowanie tajemnicy w sprawach znanych im na podstawie pełnienia urzędu (kan. 2144);

3. pragnie poza synodem zastrzec sobie rozgrzeszanie niektórych ważniejszych przestępstw zewnętrznych (kan. 295);

4. sporządza dla swego terytorium wykaz opłat pogrzebowych (kan. 1234);

5. dla ważnej przyczyny chce zarządzić nadzwyczajną procesję (kan. 1292);

6. zamierza udzielić pozwolenia kościołom całej diecezji na pobieranie skromnej opłaty na ich korzyść za użycie przyborów i innych przedmiotów potrzebnych do Mszy św. od kapłanów celebrujących (kan. 1303 § 4);

7. pragnie zamianować dla Seminarium Diecezjalnego dwie komisje (coetus deputatorum): jedną dla spraw wychowania, drugą dla zarządu majątkiem (kan. 1359 § 2);

8. chce dokonać połączenia parafii, przeniesienia siedziby parafii, podziału i dysmembracji (kan. 1428);

9. zamierza dokonać karnego zniesienia parafii lub przeniesienia siedziby parafii (kan. 2242);

10. przystępuje do ustanowienia i usunięcia sędziów prosynodalnych;

11. przystępuje do wyznaczania nowego konsultora na miejsce ustępującego w okresie trzechlecia.

Konsultorzy tworzą osobę moralną kolegią, a zatem wszystkie sprawy winno się załatwiać po myśli kan. 105 n. 2, który poleca co następuje: Jeżeli prawo wymaga zgody pewnych osób, to przełożony działa nieważnie, działając przeciw ich zdaniu; jeżeli zaś prawo wymaga tylko rady, wystarczy do ważnego działania, że wysłucha ich zdania bez względu na to czy idzie za nim lub nie. W tym drugim wypadku należy zdanie tych osób ocenić, zwłaszcza jeżeli jest jednoślone i nie odstępować od niego bez bardzo ważnego powodu (kan. 105 n. 1).

Wszystkie osoby, których zgoda czy rada jest potrzebna należy prawidłowo zwołać, aby po wspólnej naradzie wyraziły swe zdanie (kan. 105 n. 2). Zgodę lub zdanie należy wyrazić kolegią, większością głosów. Jeżeli rzeczywistość tego wymaga, może przełożony dane osoby przysięgą zobowiązać do milczenia.

Ten kto upoważniony jest do udzielenia swej rady czy zgody, ma to czynić zgodnie z wewnętrznym przekonaniem.

W wypadku opróżnienia stolicy biskupiej⁵⁾ grono konsultorów diecezjalnych obejmuje rządy Kościoła z obowiązkiem wyznaczenia w ciągu ośmiu dni osoby, która zastępowałaby wikariusza kapitulnego (kan. 427). Wyboru dokonuje przez głosowanie wg przepisów Kodeksu o elekcji i postulacji (kan. 160—182). Decyduje bezwzględna większość głosów. Na wikariusza kapitulnego przechodzi zwyczajna jurysdykcja biskupia w sprawach duchowych i doczesnych, z wyjątkiem spraw wyraźnie przez prawo wzbronionych (kan. 435 § 1). Stąd zakres jego władzy jest mniejszy od biskupiej. O wyborze wikariusza kapitulnego należy co prędzej zawiadomić Stolicę Apostolską (kan. 432 § 4). Wikariusz kapitulny nabywa jurysdykcję skoro tylko złoży wobec grona konsultorów przepisane w kan. 1406 n. 4 wyznanie wiary (kan. 438).⁶⁾

⁵⁾ Stolica biskupia jest opróżniona (sedes vacans): 1. wskutek śmierci biskupa; 2. wskutek zrzeczenia się przyjętego przez papieża; 3. wskutek przeniesienia biskupa na inną stolicę; 4. wskutek pozbawienia urzędu, po uwiadomieniu o tym biskupa (kan. 430 § 1).

⁶⁾ Jeżeli na podstawie specjalnego przywileju Stolicy Apostolskiej prawo wyznaczania administratora dla diecezji wakującej przysługuje arcybiskupowi lub biskupowi, administrator ten ma te same uprawnienia i obowiązki, jakie posiada wikariusz kapitulny.

Przed rozpoczęciem obowiązków konsultora, każdy składa przysięgę, że wiernie będzie spełniał je bez względu na osoby (kan. 425 § 2). Również wyznanie wiary winien każdy konsultor złożyć przed miejscowym ordynariuszem lub jego delegatem w obecności pozostałych konsultorów i przysięgę antymodernistyczną, wprowadzoną przez Piusa X zarządzeniem „Sacrorum Antistitum” 1 września 1910 roku (kan. 1406 n. 6).⁷⁾

Pełnych praw, które posiada kapituła, konsultorzy jednakże nie mają, np. nie mogą zmieniać ani ustalać własnych statutów, nie noszą specjalnych odznaczeń⁸⁾, nie zarządzają majątkiem kościoła katedralnego, nie mają także obowiązku chóru.

Usunięcie

Raz mianowanych konsultorów nie należy usuwać zanim minie czas trwania ich kadencji chyba, że zaistnieje uzasadniona przyczyna i zasięgnię się rady pozostałych konsultorów. Wikariusz kapitulny nie może ich usuwać (kan. 428) jedynie, gdy jakiś konsultor dopuści się przestępstwa.

⁷⁾ Supplementum. Secundum declarationem S. Officii, 22 Martii 1918, (7), in vigore suo manere perguit obligatio emittendi iuramentum antimodernisticum inducta Pii X. Motu proprio „Sacrorum Antistitum”, 1. Septembris 1910, (8), usquedum hac super re Apostolica Sedes aliter statuerit.

⁸⁾ Konsultorzy w ordynariacie gorzowskim otrzymali od Jego Eminencji Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Prymasa Polski: „Decretum. Annuentes precibus Rxc. mi D. ni Episcopi in Gorzów, vigore specialissimarum facultatum a Sancta Sede Nobis tributarum, praesentibus — attentis expositis — Membris Coetus Consultorum Dioecesanorum, ad augendam eorum auctoritatem externam, privilegium gestandi intra fines Ordinariatus Gorzoviensis et munere durante rocchetum et mantolletum violacei coloris atque biretum nigrum, flocculo rubini coloris ornatum, sed in sacris functionibus tantum, extra vero functiones sacras: vestem talarem nigram cum ocellis, globulis rubini coloris, zonam violaceam et annulum, benigne concedimus. — Datum Varsaviae, die 18 mensis Decembris 1957. L. S. (—) † Stefan Card. Wyszyński”. Stąd wszyscy konsultorzy powinni stosować się do przepisów dekretu i we wszystkich uroczystościach parafialnych i diecezjalnych brać udział w stroju, do którego mają prawo. Gdy chodzi o pierścień to może być z ametystem, można używać kamieni naturalnych i syntetycznych (rubin, topaz, akwamaryna).

APOSTOLSTWO TRZEŻWOŚCI

„Królowo Polski przyrzekamy wypowiedzieć walkę pijaństwu”.

Papieże o alkoholizmie.

Stanowisko Kościoła w sprawie alkoholizmu jest jasne. Kościół nie zabrania używania napojów alkoholowych, bo w świetle naszej wiary żadna rzecz sama w sobie nie jest ani zła, ani dobra, a staje się złą lub dobrą dopiero przez użytek, jaki człowiek z niej robi. Natomiast od pierwszych dni swego istnienia Kościół potępiał ostro pijaństwo. Sam Chrystus Pan potępił je stanowczo. Może się jednak zdarzyć, że nawet dozwolona rzecz czasem powinna być zaniechana, by uniknąć jakiegoś dużego nieszczęścia. Dam taki przykład: Używanie świecy nie jest zabronione, byłoby jednak zbrodnią i wielkim niebezpieczeństwem zapalać świecę w piwnicy zawalonej... dynamitem. Otóż w takich wypadkach Kościół też nie zabrania użycia danej rzeczy, ale apeluje do rozumu i sumienia swoich wiernych i wzywa, by nie korzystać z pozwolenia. Tak jest właśnie z alkoholizmem. Kościół nie zmusza do zaniechania trunków, ale namawia do tego ze względu na to, że alkoholizm stał się okropną plagą grożącą całej ludzkości zagładą.

Toteż od chwili, kiedy alkoholizm stał się powszechną plagą, papieże nie przestawali ostrzegać ludzkość przed tą zmorą, zachęcać do walki z nią uważając, że najskuteczniejszą bronią w tej walce jest zupełne wstrzymywanie się od napojów alkoholowych, czyli tak zwana abstynencja. I tak:

Grzegorz XVI (1831—1846) sam był abstynentem. Przyrzeczenie abstynenckie złożył na ręce kapucyna, O. Mathew, sławnego apostoła trzeźwości, przyjął od niego odznakę abstynencką i nosił ją ostentacyjnie.

Pius IX (1846—1878) tak pisał: Dla prawdziwego zbawienia wiernych polecamy popierać żywo ruch całkowitej abstynencji wszędzie, wśród przywódców Kościoła. Stańcie się sami abstynentami w służbie Boga, Kościoła i wiernych...”

Leon XIII (1878—1903) w liście do ks. Arcybiskupa Ireland w Ameryce tak się wyraża: „Toteż za godne wszelkiego polecenia uważamy to szlachetne postanowienie tych pobożnych stowarzyszeń, które zamysłają powstrzymać się całkowicie od wszelkiego napoju odurzającego. I nie można w żaden sposób na świecie wątpić, że ta silna wola jest środkiem na czasie i zupełnie skutecznym na to poważne zło”.

Pius X (1903—1914) idąc śladami swych poprzedników jak najgoręcej popierał abstynencję i kilkakrotnie zabierał głos w tej sprawie. Już w r. 1904 użył 300 dni odpustu za odmówienie modlitwy abstynenckiej. Kilka lat później udzielając błogosławieństwa uczestnikom kongresu przeciwalkoholowego katolików, Ojciec Święty powiedział, między innymi, te słowa: „Jakże jest rzeczą użyteczną odślaniać plagę alkoholizmu w jego skutkach ekonomicznych, moralnych i fizjologicznych, wykazując łączność jego z upadkiem jednostek, których zdrowie, inteligencję, sumienie i wolę obniża i niszczy; z upadkiem rodzin w których wywołuje zamieszanie i nieporządki; z upadkiem społeczeństwa, któremu zagraża w najistotniejszych jego interesach. Toteż nie ma dzieła bardziej naglącego wśród wszystkich dzieł społecznych”. A dekretem z 21 maja 1914 roku użył członkom stowarzyszeń przeciwalkoholowych całkowitego lub częściowego odpustu pod pewnymi warunkami.

Benedykt XV (1914—1922) zaraz na wstępie swego panowania wyraził swoje zdanie w sprawie alkoholizmu z okazji audiencji udzielonej prezesowi włoskiego katolickiego stowarzyszenia przeciwalkoholowego Nuova Crociata, które pokrywa się całkowicie ze zdaniem Jego poprzedników.

Pius XI (1922—1939) był sam abstynentem i przy każdej sposobności dawał wyraz swym przekonaniom. Zaraz w 1922 roku w liście do niemieckiego związku katolików-abstynentów „Kreuzbund”, pisze, że: „z zadowoleniem patrzy na zwalczanie tak skutecznymi i świętymi środkami jednego z największych wrogów moralności, więcej — wrogów całej indywidualnej i zbiorowej pomyślności”.

Podobnie gorąco błogosławił katolickiej młodzieży abstynenckiej, przypominając jej, że „krzyż mówi o miłości. Miłość to właśnie pobudza was do pięknego dzieła, miłość do Boga i ludzi”. A w roku 1930, przemawiając do abstynentów niemieckich powiedział:

.....Witam was z szczególną serdecznością, bo przedstawiacie federację i dzieło, które chwalimy specjalnie. Wasza praca nie tylko jest dobrym dziełem, ale też walką szlachetną i świętą, walką dobroczynną, walką dla Boga i bliźniego, dla narodu i Kościoła, dla rodziny i jed-

nostki. Kościół cieszy się specjalnie z waszej działalności, albowiem tak walcząc współpracujecie wybitnie w apostołstwie, w prawdziwym apostołstwie Kościoła. albowiem wybraliście drogę, na której możecie zbawić dużo dusz, a także i ciało”...

I jeszcze raz zabrał głos w 1937 roku przesyłając swe błogosławieństwo z okazji zjazdu członków Międzynarodowej Ligi Przeciw-alkoholowej w Warszawie.

Takim zdecydowanym opiekunem abstynencji pozostał do końca.

Pius XII (od 1922 r.) obecny nasz Ojciec święty również wielką wagę przywiązuje do walki przeciwalkoholowej. W liście do prezesa „Kreuzbundu” sprecyzował stanowisko Kościoła w tych słowach: „Kościół katolicki nie może popierać przymusowej powszechnej abstynencji. Obowiązek bowiem abstynencji zupełnej od alkoholu istnieje tylko tam, gdzie w inny sposób nie da się namiętności opanować. Lecz dobrowolna abstynencja, praktykowana jako przebłaganie za grzechy nieumiarkowania i jako przykład dla bliźnich, by ich przynajmniej od nadużywania napojów alkoholowych powstrzymać, jest apostołstwem, które Kościół przyjmuje i uznaje, chwali i błogosławi”.

Przerażający objaw.

Objawy, które nas mogą niepokoić, a które są wyrazem jakiejś wielkiej powierzchowności i braku namyślenia wewnętrznego, wyrażają się w tym, że rozrzutność sił, rozrzutność energii, rozrzutność wartości nawet ekonomicznych, idzie niekiedy za daleko. Stąd ten przerażający objaw nietrzeźwości, o czym nie sposób nie mówić. Tak bym pragnął, żeby młodzież naszej Uczelni za zadanie sobie postawiła: uporządkować, przynajmniej w swoim środowisku, ten nieład, który wyrabia nam najbardziej niemiłą i może niezastężoną opinię w społeczeństwie.

W ciągu swego pobytu we Włoszech, w ciągu 6 tygodni nie widziałem na ulicy ani jednego pijanego człowieka. Wrócił niedawno jeden z profesorów z Rzymu, który też nie widział ani jednego pijanego człowieka w ciągu kilku tygodni pobytu. Rozmawiałem z jednym z profesorów, który wrócił niedawno z Grecji; chociaż był na święcie winobrania, nie widział ani jednego pijanego. To jest znamienne. A ostatecznie te społeczeństwa są zasobniejsze, mogłyby sobie pozwolić na wiele. (Z przemówienia Ks. Prymasa na Katolickim Uniwersytecie w Lublinie 10—11. 57.)

Million alkoholików w Polsce.

Ilość zarejestrowanych alkoholików leczących się dobrowolnie w poradniach wynosi około 100.000 z tego około 20.000 w samym wo-

jewództwie katowickim. Gdyby co piąty, a nie co dziesiąty alkoholik leczył się — otrzymalibyśmy liczbę 500.000.

W pewnym hotelu robotniczym na Wybrzeżu, zamieszkiwanym przez 60 fachowców budowlanych (w tym 6 pracowników umysłowych) mogłem uzyskać szczególny obraz odnośnie pijaństwa dzięki uprzejmości kierownika hotelu, który znał osobiście każdego mieszkańca i tryb jego życia. Oto ta mała statystyka:

1. nie piło wcale albo przynajmniej nic o tym nie mógł powiedzieć kierownik hotelu: 10, wśród nich było 8 młodych chłopców dopiero po szkole i jeden pracownik umysłowy.

2. piło „kulturalnie” (mało i rzadko) 20,

3. piło dużo i dość często, jednak bez wywoływania awantur: 14, w tym 5 pracowników umysłowych,

4. piło dużo, często i awanturowało się w hotelu — 4 robotników,

5. piło nałogowo, nawet codziennie z awanturami lub spokojnie — 4 (przy czym dwaj sami uważali się za alkoholików).

Łącznie na 60 mieszkańców 8 należy uważać za alkoholików wymagających leczenia, nawet gdybyśmy zrezygnowali z leczenia pozostałych, pijących dużo i często, a więc zagrożonych alkoholizmem.

Na podstawie tej wrywkowej orientacyjnej mikro-statystyki otrzymalibyśmy 6,5%, co daje liczbę 2 milionów alkoholików. Pośrednia z liczby najbardziej optymistycznej i liczby najbardziej pesymistycznej zarazem to milion alkoholików w Polsce. (Dr W. Marcinkowski).

Skoordynować.

Czym jest klęska alkoholizmu nie ma potrzeby tłumaczyć. Jest to dzisiaj wróg Nr 1 narodu polskiego. Wydaje się, że świadomość tego staje się coraz bardziej powszechna. A jednak ludzie piją coraz więcej. Wśród wielu środków walki są dwa najważniejsze. Pierwszy to przemyślana i konsekwentna polityka państwa, jako jedynego producenta i sprzedawcy wódki. Drugi to zorganizowany, jednolity społeczny front walki z alkoholizmem. Tymczasem w tej sprawie panuje zupełny chaos. Istnieje Główny Społeczny Komitet Przeciwalkoholowy, mający swe komórki terenowe. Zdarzają się sporadyczne wystąpienia władz. Działają różne inicjatywy społeczne. Akcję wychowawczą prowadzi Kościół. Osobno działa prasa i radio — bardzo zresztą rozmaicie.

Koordynacja i zjednoczenie tych wysiłków jest warunkiem skuteczności całej akcji. Nie chodzi nam oczywiście o jeszcze jedną centralną organizację, któraby wybrała według jakiegoś klucza zarząd, komisje, organizowała biura, zajęła lokale, miała auta i telefony. Nie

chodzi też o masowe a drogie zjazdy, nudę referatów i kaskady frazesów w rodzaju „alkohol to zguba ludzkości”. Chodzi o porozumienie się kierowników tej akcji, powołanie do współpracy wychowawców, moralistów, socjologów, ekonomistów, lekarzy, opracowanie skutecznych metod, rozpoczęcie planowej kampanii, która obejmie teren całej Polski. Niech w tej niewątpliwiej dla nikogo akcji nastąpi zjednoczenie wszystkich Polaków — nie w deklaracjach i podpisach, lecz w realnej pracy i działaniu.

Z tragicznej kroniki.

Codziennie ginie na naszych drogach i ulicach, na skutek wypadków drogowych, pięciu ludzi i liczba ofiar stale rośnie. Główny powód — pijaństwo.

W r. 1955 — na 1000 pojazdów mechanicznych były 32 wypadki, a w 1956 r. — już 36,5. To znaczy, że ilość tragicznych wypadków wzrasta szybciej niż przyrost pojazdów mechanicznych w Polsce.

Polska stoi na czołowym miejscu na świecie, jeśli idzie o liczbę śmiertelnych wypadków w stosunku do przebytych wozokilometrów.

Np. w Stanach Zjednoczonych, zatłoczonych samochodami, giną na 100 mln. km tylko 4 osoby, a u nas aż 30 osób. Czego to dowodzi? Że za kierownicami naszych wozów siedzą barbarzyńcy, bez poczucia odpowiedzialności, często potencjalni przestępcy.

Straty — w wyniku wypadków samochodowych wynoszą w Polsce rocznie 10 mil. dolarów.

Przeciętnie w świecie — na 28 rannych w wypadkach drogowych — przypada 1 zabity, u nas zaś 1 zabity na 6 rannych. Drogi nasze stają się drogami śmierci.

SPRAWOZDANIA

Wspomnienie z pobytu J. E. Ks. Biskupa Bensch w Czaplinku w dniu 15. XII. 1957 r.

Po burzliwej i brzydkiej niepogodzie w sobotę, nastaje mroźny ale pogodny poranek niedzielny.

Czaplinek przygotowuje się na powitanie swego ukochanego Dostojnego Gościa — J. E. Księdza Biskupa. Punktualnie o godzinie 13-tej zajeżdża przed kościół Ksiądz Biskup. Ludność parafii całej licznie zebrana radośnie wita swego Dostojnego Arcypasterza. Dwoje małych dzieci wygłasza powitalne wierszyki i wręcza dwa bukiety kwiatów z białych i czerwonych goździków.

Wprowadzamy Dostojnego Arcypasterza w podwoje świątyni. Następuje liturgiczne powitanie, a chór dzieci szkolnych wykonuje „Ecce Sacerdos Magnus”. Następnie w krótkich słowach wita z ambony ks. proboszcz. Rozpoczyna się Msza św., którą celebruje Inspektor Ks. Ks. Salezjanów — Ks. Stanisław Rokita.

Po Ewangelii wchodzi na ambonę J. E. Ksiądz Biskup i wygłasza półgodzinne kazanie. Mówi o kulcie Bożym, o mężnym wyznawaniu Wiary św., o wielkim znaczeniu jakie ma dla parafii i dla dusz piękna świątynia, o której ozdobę parafianie czaplinieccy już przez pięć lat się starają. W niektórych momentach Dostojny Mówca patrząc na piękną polichromię wnętrza świątyni jest widać wzruszony.

Słowa zapadają głęboko w serca słuchaczy. Nie zapomną nigdy sylwetki swego Arcypasterza przemawiającego do nich z ambony.

Jaki dziwny zbieg dwóch dat. Oto dokładnie w miesiąc później 15 stycznia 1958 r. zapełni się znów świątynia, ale aby przeżywać bolesne wspomnienia tamtego pierwszego dnia. Dziś słuchają ze łzami w oczach sprawozdania księdza proboszcza z pogrzebu zmarłego już Księdza Biskupa i streszczenia z kazania pogrzebowego J. E. Ks. Biskupa Nowickiego.

Nie mamy już ukochanego Księdza Biskupa. Poznaliśmy Go i pokochali, bo okazał się dobrym Ojcem, odczuliśmy żar Jego serca,

intuicyjnie wyczuliśmy jego osobistą świętość. Takim pozostał i pozostanie w pamięci wszystkich.

Zmarły Ksiądz Biskup pozostawił jeszcze inną pamiątkę; oto udzielił Sakramentu Bierzmowania 731 osobom. Uważamy sobie za łaskę nieba przyjazd J. E. Ks. Biskupa do Czaplinka. Zmarły Ks. Biskup pozostawił nam błogosławieństwo swoje arcypasterskie, błogosławieństwo, które zaczyna być widoczne.

Ks. Bernard Zawada, proboszcz.

Czaplinek, 15. I. 58.

REKOLEKCJE ZAMKNIĘTE

Na Świętej Górze w Gostyniu Wlkp.

8—12 kwietnia	Pielęgniarki
14—18	Organiści
21—26	Kościelni
28— 2 maja	Urzędniczeki
5— 9	Panny do 30-go roku życia
10—16	Panie szukające pogłębienie życia wewnętrznego
19—23	Matki po 40-tym roku życia
26—30	Niewiasty niezamężne i wdowy po 30 roku życia
9—13 czerwca	Czcicielki Najśw. Serca Jezusowego
16—20	Członkowie Rad Parafialnych
23—27	Maturzystki
30— 4 lipca	Nauczycielki
7—11	Ministranci od 12-tego roku życia
14—18	Matki
21—25	Księża

DNI SKUPIENIA: Dla pań szukających pogłębienia życia wewnętrznego w trzecią niedzielę każdego miesiąca, z wyjątkiem Wielkiego Postu i Adwentu.

Dla zakonnic w każdą pierwszą niedzielę miesiąca z wyjątkiem okresu Wielkiego Postu i Adwentu.

Druga i ostatnia niedziela każdego miesiąca przeznaczona dla poszczególnych zespołów parafialnych, przyjeżdżających na Świętą Górę. Początek ćwiczeń w dni skupienia o godz. 8-mej rano.

Początek rekolekcji pierwszego dnia wieczorem (19,30), a zakończenie ostatniego dnia rano. Opłata dzienna 20 zł. Zgłoszenia kierować na tydzień przed rekolekcjami na adres: Oratorium św. Filipa — Gostyń Wlkp.

Dojazd do Gostynia pociągiem lub autobusem.

Prywatnie kapłan każdej chwili może sobie odprawić rekolekcje zamknięte.

KRONIKA

1. Referat Miłosierdzia Chrześcijańskiego.

Śp. Ks. Biskup Bensch powołał w r. 1957 do życia Referat Miłosierdzia Chrześcijańskiego. Kierownictwo nowego referatu powierzył ks. Józefowi Anczarskiemu, dyrektorowi Wydziału Duszpasterskiego

W związku z coraz większym nasileniem akcji charytatywnej w diecezji i narastaniem pracy w Referacie Miłosierdzia Chrześcijańskiego ks. dyr. J. Anczarski poprosił o zwolnienie go z obowiązku kierowania akcją charytatywną w diecezji, gdyż cierpiała na tym jego zasadnicza praca w Wydziale Duszpasterskim. Ks. Wikariusz Kapitulny przychyliając się do tej prośby powołał dnia 18. I. 1958 r. do pracy w Ref. Miłosierdzia Chrześcijańskiego ks. Józefa Wańkowskiego, referenta majątkowego Kurii Biskupiej.

2. Nowy przydział darów zagranicznych dla najuboższych.

Dnia 20. I. 1958 r. odebraliśmy wagon darów zagranicznych dla najuboższych i repatriantów.

Nowy przydział zawierał:

166 kartonów mleka	— wagi 4.482 kg
137 bel odzieży używanej	— wagi 6.987 kg
54 worków obuwia	— wagi 1.658 kg
2 bębny obuwia	— wagi 80 kg
1 skrzynia odzieży	— wagi 72 kg

Komisja wyznaczona decyzją śp. Ks. Biskupa Bensch'a w składzie ks. kan. Józef Czapran, ks. kan. M. Kumala, kanclerz Kurii, ks. Józef Anczarski, dyr. Wydziału Duszpasterskiego i ks. prof. M. Marszałik na posiedzeniu dnia 25. I. 1958 r. dary te rozdzieliła pomiędzy dekanaty a rozprowadził je Referat Miłosierdzia Chrześcijańskiego.

3. Dary Związku Polek w Ameryce.

Związek Polek w Ameryce przysłał w pierwszej połowie stycznia 1958 r. następujące dary dla repatriantów:

- 30 kuponów flaneli,
- 30 kuponów białego płótna
- 20 kuponów popielatego sukna
- 20 kuponów podszewki,
- 20 kuponów materiału wełnianego na damskie suknie,
- 1 kupon do wyboru w P. K. O. na 350 dolarów.

4. Koncert kolęd w kościele św. Krzyża w Gorzowie.

W niedzielę, dnia 26. I. 1958 r. odbył się w kościele św. Krzyża w Gorzowie koncert kolęd w wykonaniu chóru Diecezjalnego Seminarium Duchownego pod batutą ks. prof. mgr W. Węgrzyna. Chór wykonał 26 kolęd.

5. Dzień skupienia siostr katechetek w Słupsku.

Dnia 19. I. 1958 r. odbył się w Słupsku dzień skupienia sióstr katechetek ze Słupska i okolicy.

Program:

1. Msza św. i Konferencja ascetyczna.
2. Dwa wykłady z etyki — ks. dyr. J. Ferensowicz.
3. Dwa wykłady z dogmatyki — ks. dyr. J. Ferensowicz.
4. Pomoce katechetyczne — mgr A. Gościmska.
5. Sprawy aktualne — S. kier. Szczepańska.
6. Zagadnienie koedukacji — ref. ks. prałata Piotrowskiego — odczytała S. kier. Szczepańska.

6. Nowa Rada Wydziału Nauki Katolickiej.

Kuria Biskupia powołała do życia nową Radę przy Wydziale Nauki Katolickiej. W skład jej wchodzi:

1. Ks. Mgr Józef Anczarski — dyr. Wydz. Duszp.
2. Ks. Dr Jan Kasztelan — prof. Dziec. Sem. Duch.
3. Ks. Wincenty Lesiak — prob. w Słupsku.
4. Ks. Kan. Kazimierz Michalski — dziekan w Zielonej Górze.
5. Ks. Kan. Władysław Nowicki — proboszcz w Szczecinie.
6. Ks. Kan. Mgr Wiktor Panecki — ojciec duch. w Dziec. Sem. Duch. Wydział Wstępny w Gorzowie.
7. Ks. Dr Władysław Siwek — duszpasterz akadem. w Szczecinie.
8. Ks. Kan. Mgr Maciej Szałagan — proboszcz w Wałczu.
9. Ks. Mgr W. Zaleski — dyr. Kursu Katechetycznego w Rokitnie.
10. Ks. Kan. Piotr Zawora — dziekan w Szczecinku.

7. Konferencja Rady Wydziału Nauki Katolickiej.

Dnia 29. I. 1958 r. odbyła się w gmachu Kurii Biskupiej pierwsza konferencja nowej Rady Wydziału Nauki Katolickiej.

Program:

1. Zagajenie obrad — ks. prałat Wł. Sygnatowicz, wik. gen.
2. Zadania Rady Wydziału — ks. dyr. Kazimierz Łabiński.
3. Sprawozdanie z działalności Wydziału Nauki Kat. i plan pracy na rok 1958 — ks. dyr. Kazimierz Łabiński.
4. Wolne wnioski.

8. Przebudowa głównego ołtarza w katedrze gorzowskiej.

Główny ołtarz w katedrze gorzowskiej ufundowany przez kolejarzy po przejściu katedry w katolickie posiadanie po zakończeniu

wojny uległ gruntownej przebudowie, polegającej na dostosowaniu go do gotyckiego stylu katedry. Odcięte zostały boczne skrzydła nadbudowy. Przebudowa okazała się szczęśliwa, ołtarz główny a z nim i katedra bardzo zyskała na architektonicznym pięknie. Nowością całkowitą są złocenia, których poprzednio nie było.

9. Rekuncyiacja kościoła św. Jana Ewangelisty w Szczecinie.

Dnia 24. XI. 1957 r. dokonano rekuncyiacji kościoła św. Jana Ewangelisty w Szczecinie. Rekuncyiacji dokonał dziekan szczeciński, ks. kan. Z. Szelażek. Po rekuncyiacji pierwszą Mszę św. w tym Kościele odprawił ks. kan. Z. Szelażek, a kazanie okolicznościowe wygłosił ks. dr Franciszek Bogdan, zastępca prowincjała Księży Pallotyńców. Kościół św. Jana Ewangelisty i przylegający do niego klasztor zbudowali OO. Franciszkanie, którzy przybyli do Szczecina w XIII w. W r. 1525 kościół ten przywłaszczyli sobie ewangelicy, później zamieniony był na magazyn. W r. 1922 ewangelicy przejęli go z powrotem. W czasie ostatniej wojny klasztor został zbombardowany a kościół zdewastowany. Obecnie odbudowę prowadzą księża Pallotyńcy.

10. Misja w parafii Krosino.

W parafii Krosino odbyła się pierwsza po wojnie misja parafialna w dniach od 3. XII do 12. XII. 1957 r. Przeprowadził ją Redemptorysta z Głogowa, O. Władysław Rogowski. Nauki misyjne były głoszone w kościele parafialnym i w kościołach filialnych w: Kłodzinie, Sulikowie, i w Motarzynie. Na zakończenie misji we wszystkich tych miejscowościach postawiono krzyże misyjne. Misja ożywiła życie religijne w parafii.

11. Dni skupienia byłych absolwentek Kursu Katechetycznego w Szczecinku.

Od 28. XII. — 3. I. 58 r. miał miejsce zjazd katechetek, dawnych słuchaczek kursów katechetycznych, prowadzonych przez SS. Niepokalanki w Szczecinku, połączony z dniami skupienia.

12. Akcja społeczna.

W niedzielę 2 lutego zorganizowano w Szczecinku podwieczorek dla miejscowych repatriantów (około 200 osób). Lokalu udzielił Ks. Dziekan Zawora, a stronę gospodarczą i obsługę wzięły na siebie SS. Niepokalanki przy pomocy słuchaczek kursu katechetycznego.

Przyjęcie to osiągnęło w pełni swój cel — goście czuli się bardzo swobodnie i mieli dowód, że otoczeni są serdecznym ciepłem kochających serc.

W styczniu br. staraniem SS. Niepokalanek została otwarta w Szczecinku wypożyczalnia książek dla repatriantów, licząca naraźnie około 200 wartościowych powieści dla dorosłych, młodzieży i dzieci.

Ks. J. Anczarski

Z RÓŻNYCH DZIEDZIN

Proces beatyfikacyjny O. Stefana z Adoain.

Jednym z procesów beatyfikacyjnych przeprowadzanych aktualnie w Rzymie, jest proces Sługi Bożego, Stefana z Adoain, kapłana Zakonu OO. Kapucynów.

Urodzony w r. 1808 w Adoain (Hiszpania) wstępuje do zakonu w wieku lat 20. Odtąd zasadą jego przyszłego apostołstwa staje się myśl: „Im większa świętość duszpasterza, tym obfitszy owoc jego działalności”. Skuteczność duszpasterskiej pracy O. Stefana była zadziwiająca, a szczególnie jej wyniki wiążą się z pobytem kapłana i jego działalnością misjonarską w Ameryce Południowej w latach 1842—1873.

O. Stefan z Adoain zmarł w Hiszpanii 7. X. 1880 r.

Duchowieństwo w Afryce.

Na przestrzeni lat 1953—1956 liczba misjonarzy w Afryce wzrosła o 15%. Stan ten jest w dużej mierze zasługą Francji, która w ciągu ostatnich lat wysłała do Afryki 226 kapłanów. Poza Francją dużą ilość misjonarzy wysyłają także Belgia i Holandia.

W ciągu tych samych lat liczba księży autochtonów wzrosła w Afryce o 17%, zaś katolików świeckich o 20% (w r. 1956 wynosiła ona 16.598.000). Z ogłoszonych statystyk wynika, że w Afryce przeciętnie jeden ksiądz przypada na 1.500 katolików.

Un militant.

Zofia Starowieyska-Morstinowa zamieściła w 46 numerze Tyg. Powszechnego z r. 1957 ciekawą charakterystykę z życia katolickiego we Francji. Oto fragment jej artykułu:

Gdy się rozmawia z francuskimi katolikami, uderza często używane słowo „un militant”. Znaczy ono dosłownie „bojownik”, ktoś „wojujący”, ma sens podobny do naszego wyrażenia „aktywista”. Oznacza człowieka w pełni zaangażowanego w jakąś ideę, walczącego o jej rozszerzenie. Istnieją oczywiście „militants” różnych ideologii,

tak komunistyczni jak i katolicy. Tych jest wielu. Zwłaszcza wśród młodzieży.

Z pewnym zdziwieniem patrzymy jak w kościołach eleganccy młodzi ludzie chodzą z tacką, dowiadujemy się, że duża część prasy katolickiej jest kolportowana przez takich właśnie młodych katolickich „militants”. „La Vie Catholique” jest rozprowadzana prawie wyłącznie przez katolicką młodzież. Istnieje też zwyczaj, że tak katolicka młodzież, jak nauczycielstwo lub urzędnicy poświęcają swe wakacje i urlopy, by pomagać — oczywiście bezpłatnie — w różnych katolickich zakładach, przedsięwzięciach i akcjach. Nieraz czytało się o ludziach, którzy pełnią służbę pielęgniarzy w Lourdes, ale także i innym katolickim placówkom oddają ofiarnie swój czas katolicy „militants”. Z wzruszeniem patrzyłam jak w kolonii chłopców, o której pisałam, siostrom w ich pracy pomagała młoda kobieta, urzędniczka, spędzająca w ten sposób swój urlop. „O, takich jest wiele — bez tej pomocy trudno by nam było sobie poradzić”, — objaśniały mnie siostry.

Moda a moralność.

Papież Pius XII przyjął na audiencji grupę artystów-plastyków, zatrudnionych w dużych europejskich domach mody w charakterze projektantów i rysowników. Z okazji tej Ojciec św. wygłosił przemówienie, w którym poruszył szereg zagadnień natury etycznej, związanych z modą. Papież przypominał na wstępie, że istnieją następujące racje, dla których człowiek ubiera się: względy natury higienicznej, estetycznej i etycznej. Dwa pierwsze względy są bezsporne, jeśli natomiast chodzi o stronę etyczną, to osłonięcia ciała domaga się pewne naturalne wymaganie skromności. Papież zaatakował pogląd, jakoby skromność była jedynie następstwem szczególnego rodzaju wychowania, a nie czymś, co jest wrodzone naturze człowieka. Wychowanie, które ignoruje skromność, jest produktem fałszywej cywilizacji i w rezultacie prowadzi do bezwstydu, czego nie może negocjować żaden poważnie myślący człowiek. Ojciec św. podkreślił ogromny wpływ, jaki na moralność społeczną wywierają projektanci i rysownicy mody.

Modlitwa inauguracją sesji Parlamentu.

Prace nowego parlamentu republiki Honduras w Ameryce Środkowej rozpoczęły się uroczystym odmówieniem modlitwy, która była recytowana przez arcybiskupa Cosetti oraz odśpiewaniem Te Deum. Po raz pierwszy parlament tego katolickiego kraju prosił o błogosławieństwo dla republiki całego narodu Hondurasu jak też dla jego przedstawicieli i to w uroczystości całkowicie oficjalnej.

Siostra zakonna wynalazła szczepionkę przeciw trądowi.

Obecnie na świecie żyje około 15 milionów chorych na trąd, z czego większość przypada na kraje Afryki i Bliskiego Wschodu. Dopiero niedawno wynaleziona została szczepionka przeciw tej strasznej chorobie, która przez wieki całe trapiła ludzkość i była do tej pory nieuleczalna. Wynalazku tego dokonała zmarła przed paru tygodniami siostra Maria Zuzanna ze zgromadzenia Sióstr Misjonarek. Pracowała ona przez 26 lat wśród trędowatych, a od 1947 roku aż do ostatniej chwili swojego życia — w założonym przez nią Instytucie Medycznym poświęconym badaniom choroby trądu. Dzięki szczepionce wyprodukowanej przez siostrę Marię Zuzannę w szpitalach dla trędowatych na całym świecie dokonano szczepień chorych z dodatnimi rezultatami. Szczepionkę tę nazwaną inicjałami MS od nazwy zakonu Sióstr Misjonarek — stosuje się we wszystkich ośrodkach medycznych.

Imię zakonnej wynalazczyni figurować będzie wśród nazwisk lekarzy, którzy dokonali wielkich odkryć naukowych jak Pasteur czy Koch.

Ze świata zakonów kontemplacyjnych.

Coraz częściej czytamy o pewnych eksperymentach dotyczących życia kontemplacyjnego wśród zakonników. Są to właściwie metody nowe w stosunku do współczesności, lecz znane od dawna w historii. Oto kilku Benedyktynów francuskich zamieszkało w samotni, gdzie żyją z pracy własnych rąk, pomagają ubogim ludziom. Podobna grupa zamieszkała w górnej Austrii. Jest to 7 mnichów w wieku od 20 do 45 lat. Tylko jeden z nich jest kapłanem. Zakonnicy nie oddają się żadnym obowiązkom duszpasterskim w parafii. Poświęcają się całkowicie kontemplacji. Jeden z mnichów pochodzi z Normandii, inni są Austriakami i Niemcami. Zakonnicy nie chcą mieć wśród siebie braci służebnych. Nabożeństwa, całe śpiewane, odbywają się w języku niemieckim. Jako zasadę przyjęli, że nie zostaną kapłanami.

Rozwój szkolnictwa katolickiego w Anglii.

Od zakończenia drugiej wojny światowej otwarto w Anglii 186 nowych szkół katolickich, a dalszych 260 znajduje się w budowie. Philip Bell, katolik, członek Izby Gmin, podał w parlamencie do wiadomości, że rząd pokrył 50% kosztów budowy tych szkół. Arcybiskup William Godfrey z Westminsteru zwrócił się ostatnio do rządu angielskiego o dalsze subwencje na budowę katolickich szkół. Należy podkreślić, że podczas ostatnich dziesięciu lat katolicy Anglii złożyli ponad 29 mil. funtów na cele katolickiego szkolnictwa.

FILM, RADIO, TELEWIZJA I TEATR

Schemat klasyfikacji katolickiej oceny filmów.

Opracowany w oparciu o schemat ocen Katolickiej Komisji Filmowej dla Austrii, z uwzględnieniem ocen Komisji Włoskiej i Francuskiej.

I. Polecany dla wszystkich

Do tej grupy należą nieliczne filmy, które wszystkim widzom niosą szczególne wartości duchowe, etyczne i estetyczne.

Ia. Polecany dla dorosłych i dojrzałszej młodzieży

Filmy te ze względu na przedstawiony temat lub problem nie nadają się dla dzieci, są natomiast godne polecenia dla widzów dorosłych i dojrzałych.

II. Dozwolony dla wszystkich

Filmy te są odpowiednie dla dorosłych i dzieci bez żadnych ograniczeń (rozumie się — dzieci od mniej więcej 10 lat).

III. Dozwolony dla dorosłych i dojrzałszej młodzieży

Filmy te wymagają już większego przygotowania umysłowego dojrzałszej młodzieży (a więc mniej więcej od 16 lat).

IV. Dozwolony dla dorosłych

Przez dorosłych rozumie się ludzi dojrzałych i pełnoletnich, (a więc od około 18—20 lat).

IVa. Dozwolony z zastrzeżeniem dla dorosłych.

Tu należą filmy, które wymagają dojrzałego i zdrowego zmysłu krytycznego widzów wobec poważniejszej problematyki lub poszczególnych ocen czy też sugestii.

IVb. Dozwolony z poważnymi zastrzeżeniami dla dorosłych.

Do tej grupy należą filmy, które dla widza o słabo wyrobionym zmyśle krytycznym mogą stwarzać poważne niebezpieczeństwo moralne, religijne.

V. Nie wskazany

Filmy tej kategorii dla ich wyraźnie złych tendencji oraz wielu scen nieodpowiednich budzą obawy niebezpiecznego wpływu na stronę duchowo-moralną widzów.

VI. Niedozwolony (nie do przyjęcia).

Filmy, które wprost albo pośrednio występują przeciwko chrześcijańskim zasadom wiary i obyczajów.

Ocena artystyczna

+++ Film wybitny

++ Film bardzo dobry

+ Film dobry

o Film przeciętny

— Film słaby

! Film warto zobaczyć

Przykład oceny: IVa(o) = Film dozwolony dla dorosłych z zastrzeżeniami, artystycznie przeciętny.

ORGANISTA POSZUKUJE POSADY

Organista Malaga Józef, Żywiec, ul. Koczurów 250 przysłał następujące pismo:

„Niniejszym zwracam się z uprzejmą prośbą o przyjęcie mnie w charakterze organisty w tamtejszej diecezji.

Mam: a) średnie wykształcenie oraz 3 lata konserwatorium muzycznego w Krakowie z działem gry organowej;

b) 12 lat praktyki organistowskiej w parafii Rezawa, dekanatu Bochnia, diecezji tarnowskiej;

c) 36 lat życia obecnie; praca organisty od zarania mego życia stanowiła dla mnie wielkie zamiłowanie;

d) jako nauczyciel śpiewu posiadam odpowiednie przygotowanie do prowadzenia chórów i zespołów instrumentalnych.

Najchętniej odpowiadała by mi praca w środowisku miejskim, względnie większej parafii wiejskiej w pobliżu morza. Mam dwoje dzieci i żonę.

Errata z Nr 2 G. W. K.

str. 61	powinno być: „Ekscelencji” zamiast „Ekselencji”
„ 67 p. 6.	„ 1957 zamiast 1958 „ „Ostatnie kazanie J. E. ks. Biskupa Dr Teodora Bensch” (Większe fragmenty) zamiast: „Ostatnie kazanie J. E. ks. Biskupa Dr Teodora Bensch”
„ 75 w. 9 od góry	„ „przysłala” zamiast „przysłala”
„ 77 w. 2 od dołu	„ „noce” zamiast „noc”
„ 80 w. 8 od góry	„ „spotkanie” zamiast „spokanie”
„ 80 w. 13 od dołu	„ „słowa (już dzisiaj śp.)” zamiast „słowa już dzisiaj śp.”
„ 92 w. 3 od góry	„ „przepracowany” zamiast „przpracowany”
„ 94 w. 15 od dołu	„ „wjazd” zamiast „Wyjazd”
„ 96 w. 18 od góry	„ „miesiące” zamiast „miesiąc”
„ 110 w. 4 od góry	„ „ochrzczeni” zamiast „ochrzceni”.

SPIS RZECZY

CZEŚĆ URZĘDOWA

1. Encyklika Jego Świątobliwości Piusa XII Papieża w setną rocznicę objawienia się Niepokal. Dziewicy Maryi w Lourdes	133
2. Modlitwa do Najśw. Maryi Dziewicy Niepokalanej z Lourdes, ułożona przez Papieża Piusa XII	139
3. Odmawianie Różańca w świetle zaleceń Stolicy Apostolskiej	139
4. Odpust za odmawianie Różańca św. w rodzinach	140
5. Odpust za noszących różaniec	140
6. Zestawienie dalszych odpustów różańcowych	141
7. Informacja dla Diecezji, Zakonów i Zgromadzeń Zakonnych męskich w sprawie misji i rekolekcji parafialnych	142
8. Komunikat Sekretariatu Prymasa Polski o nominacji nowych Biskupów	145
9. Komunikat o śmierci Ks. Bp Szczepana Sobalkowskiego	145
10. Setna rocznica objawień w Lourdes	146
11. Rocznicą Koronacji Ojca św.	146
12. Dekret erekcji parafii w Krajniku Górnym	147
13. Dekret erekcji parafii w Żukowie	149
14. Dekret erekcji parafii w Bysinie	151
15. Dekret erekcji parafii w Ściechowie	153
16. Dekret w sprawie opieki duszpasterskiej we wsi Wersk	154
17. Zmiany personalne w Diecezji	155
18. Katechizm na klasę V, VI, VII	156
19. Tematyka kazań w pierwszym roku Wielkiej Nowenny	157
20. Zarządzenia Władz Państwowych o zwalczaniu alkoholizmu	158
21. Zmiany granic powiatów i województw na terenie Diec. Gorzowskiej	162
22. Ceremoniał obrzędów Wielkiego Tygodnia	164

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA

Pielgrzymkowe miejsca Maryjne — Ks. Dr Barciński Antoni	165
Konsultorzy Diecezjalni — Ks. Dr J. Michalski	173
Apostolstwo trzeźwości — Papież o alkoholizmie	180
Sprawozdania: Wspomnienie z pobytu J. E. Ks. Biskupa Bensch w Czaplinku w dniu 15. XII. 1957 r.	185
Rekolekcje zamknięte	186
Kronika	187
Z różnych dziedzin	190
Schemat klasyfikacji katolickiej oceny filmów	193
Organista poszukuje posady	194

Za pozwoleniem Władzy Duchownej

Wydaje: Kuria Biskupia w Gorzowie. Redaktor: X. Kazimierz Łabiński
Dyr. W.N.K. — Kościańskie Zakłady Przemysłu Terenowego Kościan
245 3. 58. R4 — Podpisano do druku dnia 21. 3. 58 — Nakład 1150.

OCENA FILMÓW

Gdyby wszyscy ludzie dobrej woli

Produkcja francuska. Rok 1955.

Charakter filmu: dramat z happy endem.

Streszczenie filmu: Załoga statku rybackiego znajdującego się daleko od wybrzeży zatrula się jadem kiełbasianym. Nie ma szans na uratowanie się bez czyjejs pomocy. Wezwanie pomocy nie jest łatwe, ponieważ radiostacja została uszkodzona. Dzięki krótkim falom udaje się nawiązać kontakt z odległym afrykańskim radioamatorem. Ten nie jest w stanie udzielić osobiście pomocy, jednak drogą radiową wciąga innych do akcji. Zainteresowanie sprawą ogarnia coraz szersze kręgi. Godziny są policzone, jednak na czas wyrusza samolot, by zrzucić surowicę i uratować załogę.

Ocena moralna — Film stara się przekazać widzom wielką ideę solidarności między ludźmi, która przejawia się we wspólnym działaniu często obcych sobie ludzi dla ratowania życia innych.

Ocena artystyczna — Sposób ukazania idei jest dobry. Film w swoim oddziaływaniu jest sugestywny.

Film dozwolony dla dorosłych i dojrzałszej młodzieży. Artystycznie przeciętny.

— IV (—)

Pętle

Film produkcji polskiej. Rok 1957.

Charakter filmu: Studium psychologiczne — tragedia.

Streszczenie: Ukazuje nam się tragedia alkoholika, który był chyba kiedyś uczciwym człowiekiem. Obecnie ma on dom, żonę, a jednak pije. Nie może wyzwolić się z tego nałogu. Ma zamiar pójść z żoną do poradni przeciwalkoholowej. Jednak zanim to nastąpi musi czekać przez cały dzień w domu — samotnie. To staje się dla niego rzeczą nie do wytrzymania na skutek nierozsądnego telefonowania kolegów. W rezultacie wychodzi na ulicę, tu błądząc bez celu wdaje się w awanturę, przez co znajduje się w komisariacie Milicji. Zwolniony bez zastrzeżeń, ale nie zupełnie panujący nad nerwami wstępuje do karczmy, gdzie jeszcze pogłębia się jego kryzys, ponieważ w niezbyt miłej sytuacji spotkał dawniej kochaną kobietę. Pijany i pobity wraca do domu, jest już bardzo późno — nie pójdzie z żoną do poradni. Żona musi odejść na nocną pracę, gdy wróci — zastanie go z pętlą...

Ocena moralna: Film ukazuje bezsensowność pijaństwa. Jednak próby wydobywania się z nałogu, z punktu widzenia filmu, są pozbawione nadziei, co może być w pewnych wypadkach uzasadnione, ale dla odbiorcy jest to niezdrowo pesymistyczne.

Ocena artystyczna: Film jako całość słaby artystycznie. Jest on jednak niezłą adaptacją opowiadania Hłaski.

Dozwolony dla dorosłych. Artystycznie słaby.

NOWE KSIĄŻKI

Nowości wydawnicze Towarzystwa Naukowego Katolickiego
Uniwersytetu Lubelskiego — Lubian, Al. Raclawickie 14.

Hanna Pohorska

„Wizytatorzy Generalnej Komisji Edukacji Narodowej”

1957, s. 354, cena zł. 60,—

Praca wykorzystuje źródła dziś już niedostępne. Aneksy źródłowe.

Ks. Władysław Nachtman

„Trybunał Roty Rzymskiej”

1957, s. 152, cena zł. 25,—

Ks. Feliks Gryglewicz

„Chronologia życia Chrystusa Pana”

1957, s. 24, cena zł. 5,—

„Roczniki Humanistyczne”

T. IV. z. 4, s. 321 + 22 ilust., cena zł. 54,—

(prace z historii Kościoła i historii Polski)

T. VI. z. 2, s. 224, cena zł. 32,—

(prace z filologii i kultury klasycznej)

„Roczniki Filozoficzne”

T. V. z. 1, s. 160, cena zł. 25,—

(prace z psychologii)

„Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”

T. III. z. 2, s. 534, cena zł. 84,—

T. IV. z. 2, s. 224, cena zł. 35,—

(rozprawy, recenzje, kroniki)

Wcześniej ukazały się:

Leon Halban

„Kilka uwag o praktycznym i naukowym znaczeniu Prawa Kościelnego”

1957, s. 53, cena zł. 10,—

Wł. Grabski

„Konfesjonal”

Księgarnia Św. Wojciecha — Poznań 1958.

Stanisław Pollewski

„Przemarsz przez piekło”

„Pax”

(Frapujący 2 tomy reportaż z Powstania Warszawskiego —
„Stolica Wolności”. Autor uwzględnił rolę księży i zakonnic
w powstaniu).

Zofia Kossak-Szczucka

„Szaleńcy Boży”

„Pax”

